

Закон за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

(Приет от 51-вото Народно събрание на 5 юни 2025 г., обнародван в „Държавен вестник“, бр. 50 от 20 юни 2025 г., в сила от 20 юни 2025 г. с изключение на § 10, който влиза в сила от 1 януари 2026 г.)

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет

Чл. 1. (1) Този закон урежда:

1. условията и реда за лицензиране на лицата, извършващи дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция, които действат от името на купувач на кредити, изискванията за извършване на тази дейност, както и изискванията за надзор и контрол върху тези лица;

2. изискванията към купувачите на кредити, които придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция, както и изискванията за контрол върху тях;

3. задълженията на кредитните институции, извършващи дейност на територията на Република България, във връзка с прехвърлянето на вземания по необслужвани кредити, както и задълженията за уведомяване, когато кредитните институции са определени от купувач на кредити да извършват дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

(2) Този закон се прилага само по отношение на необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции, учредени в Европейския съюз.

Цел

Чл. 2. Законът има за цел да насърчи развитието на вторичния пазар на необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции, при установени предпазни механизми за гарантиране защитата на правата на кредитополучателите.

Изключения от приложното поле

Чл. 3. Разпоредбите на този закон не се прилагат за:

1. обслужването на вземания по договор за кредит, извършвано от:

а) кредитна институция, учредена в Европейския съюз;

б) лице, управляващо алтернативни инвестиционни фондове, което е лицензирано или регистрирано в съответствие със Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране, и управляващо дружество по смисъла на същия закон;

в) финансова институция по чл. 3а от Закона за кредитните институции, която е кредитор по смисъла на Закона за потребителския кредит или на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, когато извършва дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити, по отношение на които е първоначален кредитор;

г) съдебен изпълнител, когато извършва тези дейности в рамките на упражняваната от него професия;

д) адвокат или адвокатско дружество, когато извършва дейности по процесуално представителство и предоставяне на правни консултации във връзка с обслужване на необслужвани вземания в рамките на упражняваната от тях професия;

е) нотариус, ако извършва такива дейности съгласно Закона за нотариусите и нотариалната дейност в рамките на упражняваната от него професия;

2. обслужването на вземания по необслужвани кредити, които са предоставени от кредитна институция, учредена извън Европейския съюз, освен когато необслужваните кредити са заменени с договори за кредит, предоставени от кредитна институция, учредена в Европейския съюз;

3. кредитни институции, учредени в Европейския съюз, когато придобиват вземания по необслужвани кредити, освен в случая по чл. 34, ал. 2;

4. прехвърлянето на вземания по необслужвани договори за кредит, предоставени от кредитна институция, извършено преди влизането в сила на този закон;

5. физически лица, които придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции, извън своята търговска, стопанска или професионална дейност.

Субсидиарно прилагане на действащото законодателство

Чл. 4. (1) За неуредените от този закон случаи се прилагат:

1. принципите на договорното и гражданското право, уреждащи прехвърлянето на вземания, установени в българското законодателство;

2. Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ, L 351/1 от 20 декември 2012 г.);

3. част пета от Гражданския процесуален кодекс по отношение на вземанията, които са предмет на принудително изпълнение;

4. правилата за защита на потребителите, включително по Закона за защита на потребителите, Закона за потребителския кредит и Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители.

(2) Купувачът на кредит има същите права и задължения спрямо кредитополучателя, каквито предишният кредитор е имал спрямо него преди прехвърлянето на вземания по необслужвани кредити при спазване на изискванията на нормативната уредба за защита на кредитополучателите, приложима към договора за кредит.

Компетентни органи

Чл. 5. (1) Компетентен орган относно дейностите на лицата по този закон, с изключение на дейностите, свързани със защита на потребителите, е Българската народна банка.

(2) Компетентен орган по отношение на дейностите по този закон, свързани със защита на потребителите, е Комисията за защита на потребителите.

(3) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите обменят информация и си сътрудничат за прилагането на този закон.

Лице, обслужващо кредити

Чл. 6. (1) Лице, обслужващо кредити, е юридическо лице, установено в държава членка, което е получило от компетентен орган на държавата членка по произход лиценз за извършване на една или повече от дейностите по ал. 2.

(2) Лице, обслужващо кредити, упражнява правата и изпълнява задълженията от името на купувача на кредити по необслужван кредит, предоставен от кредитна институция, и извършва една или повече от следните дейности:

1. събиране или възстановяване от кредитополучателя на дължими плащания по договор за кредит;

2. преговаряне с кредитополучателя на условията по договора за кредит в съответствие с дадените от купувача на кредит указания, когато лицето, обслужващо кредити, не е кредитен посредник по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за потребителския кредит и § 1, т. 8 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители;

3. регистриране и разглеждане на жалби от кредитополучатели;

4. уведомяване на кредитополучателя за всяка промяна в лихвените проценти или таксите, както и за евентуални дължими плащания по договора за кредит.

(3) Българската народна банка издава лиценз за извършването на една или повече от дейностите по ал. 2 на лице със седалище на територията на Република България.

(4) Лице, обслужващо кредити, лицензирано от Българската народна банка, може да включва в предмета си на дейност и да извършва друга търговска дейност, включително когато от свое име и за своя сметка придобива вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция, или пристъпва към извънсъдебно реализиране на обезпечение по реда на Закона за особените залози.

(5) Лице, което не е вписано в регистъра по чл. 15, не може да използва в своето наименование, рекламна или друга дейност думи на български или чужд език, означаващи извършване на дейност по обслужване на кредити.

Купувач на кредити

Чл. 7. (1) Купувач на кредит е всяко физическо или юридическо лице, което не е кредитна институция и което в рамките на своята търговска, стопанска или професионална дейност придобива вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция.

(2) Купувачите на кредити по ал. 1 трябва да имат търговска регистрация по смисъла на Търговския закон.

Глава втора

ЛИЦА, ОБСЛУЖВАЩИ КРЕДИТИ

Раздел I

Общи правила

Изисквания към лицата, обслужващи кредити

Чл. 8. (1) Лице, обслужващо кредити, се учредява като акционерно дружество и, доколкото в този закон не е предвидено друго, за него се прилага Търговският закон. Вписаните в търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел седалище и адрес на управление съвпадат с мястото, където реално се извършва управлението на заявителя.

(2) Капиталът на акционерното дружество трябва да е записан и изцяло внесен с парични вноски към датата на подаване на заявлението за издаване на лиценз, съответно към датата на подаване на заявлението за вписване в търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел – при последващо увеличаване на капитала.

(3) Вноските на учредителите и акционерите в капитала на акционерното дружество не могат да се правят със заемни средства, със средства, получени в резултат на престъпна или друга незаконна дейност, или със средства, чийто произход не е ясен.

(4) Акциите в капитала на лице, обслужващо кредити, са безналични. Член 185, ал. 2, изречение второ от Търговския закон не се прилага.

(5) Лице, обслужващо кредити, не може да издава привилегировани акции, даващи право на повече от един глас.

(6) Капиталът на лицето, обслужващо кредити, не може да бъде намаляван под размера на първоначално внесения по ал. 2 капитал.

(7) В случай че лицето, обслужващо кредити, е част от финансова група, дейността на дружеството трябва да е ясно разграничена от тази на групата и постигнатите от групата резултати да не се представят като резултати на лицето, обслужващо кредити.

(8) Лицата, които управляват и представляват лице, обслужващо кредити, и членовете на неговите органи за управление и контрол, включително представителите на юридически лица в тези органи, притежават добра репутация и отговарят на следните условия:

1. не са осъждани за умишлено престъпление против собствеността, престъпление против стопанството, престъпление против финансовата, данъчната и осигурителната система, престъпление по служба, включително за разкриване на професионална тайна или престъпление

против личността, както и други нарушения в областта на дружествата, несъстоятелността, неплатежоспособността и защитата на потребителите, освен ако са реабилитирани;

2. имат висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“;

3. притежават необходимите знания и умения, професионална квалификация и най-малко три години професионален опит на длъжност с ръководни функции в областта на икономиката, правото, финансите или в събирането на необслужвани вземания;

4. наличието на маловажни случаи на административни нарушения не оказва въздействие върху добрата им репутация;

5. винаги са действали прозрачно, открито и в готовност за сътрудничество с надзорните и регулаторни органи при осъществяване от тях предходна дейност и са спазвали получените указания, препоръки и принудителни административни мерки;

6. не са обявени в несъстоятелност като едноличен търговец или неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, не са били членове на управителен или контролен орган на дружество, срещу което е открито производство по несъстоятелност или е обявено в несъстоятелност, освен ако са с възстановени права.

(9) Членовете на управителния и контролния орган на лице, обслужващо кредит, взети заедно, следва да притежават подходящи познания и опит за компетентно и отговорно осъществяване на дейността в зависимост от:

1. размера на собствените активи и пасиви на дружеството;

2. обема на управляваните вземания по необслужвани кредити;

3. степенята на сложност на управляваните необслужвани кредити, включително свързаните с тях обезпечения;

4. оценката дали дружеството е част от група – в приложното поле на Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционни посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ, L 176/338 от 27 юни 2013 г.) на консолидирана основа;

5. това дали акциите на акционерното дружество се търгуват на регулиран пазар в държава членка;

6. това дали лицето, обслужващо кредити, ще извършва трансгранично обслужване на кредити;

7. естеството и характера на всички дейности, които лицето, обслужващо кредити, възнамерява да извърши, както и организационната форма на лицето, обслужващо кредити, включително сключени договори за възлагане на дейности на външни изпълнители.

(10) Лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176/1 от 27 юни 2013 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 575/2013“, в капитала на лице, обслужващо кредити, трябва да притежават добра репутация в съответствие най-малко с изискванията на ал. 8, т. 1 и 6.

(11) Лицето, обслужващо кредити, прилага надеждни правила и процедури за управление на дейността по чл. 6, ал. 2, които включват:

1. ясна организационна структура;

2. условията за възлагане на дейности на външни изпълнители;

3. ясно определени, прозрачни и последователни правила за отговорност;

4. подходящи управленски процедури и механизми за вътрешен контрол, гарантиращи стабилно и разумно управление;

5. процедури за управление на риска и счетоводни процедури, които осигуряват защита на правата на кредитополучателите и съответствие със законите, уреждащи правата на кредиторите, както и съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно

свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2016/679“;

6. подходящи правила и процедури, които включват мерки за осигуряване на непрекъсваемост на дейността на лицето, обслужващо кредити;

7. подходяща политика, осигуряваща съответствие с правила за защита, справедливо и етично третиране на кредитополучателите, включително по отношение на финансовото им състояние, а когато е необходимо – насочването им към консултации по погасяване на задълженията или социални услуги;

8. вътрешни правила и процедури за регистриране и разглеждане на постъпили жалби от кредитополучатели;

9. надежни и ефективни механизми за вътрешен контрол, за изпълнение на задълженията по Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.

(12) Лицето, обслужващо кредити, сключва застраховка „Професионална отговорност“ за вреди, настъпили вследствие на виновно неизпълнение на неговите задължения. Минималната застрахователна сума по застраховката за едно застрахователно събитие е 50 000 лв., а за всички застрахователни събития за една година е 2 000 000 лв.

(13) Лицето, обслужващо кредити, е длъжно да прилага надежни и подходящи мерки за защита на средствата, ако получава и държи средства от кредитополучатели.

(14) Лицето, обслужващо кредити, поддържа на интернет страницата си актуална информация по ал. 11, т. 7 и 8.

(15) Лицето, обслужващо кредити, изготвя и представя в Българската народна банка финансови отчети, които отразяват финансовото му състояние.

(16) Лицето, обслужващо кредити, организира и осъществява счетоводството си и изготвя годишния си финансов отчет, годишния доклад за дейността си в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, приложимите Международни счетоводни стандарти, разпоредбите на този закон и на актовете по прилагането му.

(17) Годишните финансови отчети на лице, обслужващо кредити, подлежат на независим финансов одит от одиторско дружество, което е регистриран одитор съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта и е определено от общото събрание на лицето, обслужващо кредити.

(18) Българската народна банка определя реда за предоставяне на финансова и статистическа отчетност от лицата, обслужващи кредити, с наредба.

Раздел II

Издаване и отнемане на лиценз

Процедура за лицензиране на лицата, обслужващи кредити

Чл. 9. (1) Лице, което възнамерява да извършва една или повече от дейностите по чл. 6, ал. 2, подава писмено заявление до Българската народна банка по утвърден образец за издаване на лиценз и представя цялата изисквана информация и документи, необходими на Българската народна банка да установи, че са изпълнени изискванията на чл. 8 и, когато е приложимо, условията на чл. 13, ал. 2 – 4.

(2) В заявлението за издаване на лиценз заявителят посочва единен идентификационен код по чл. 23 от Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и прилага:

1. копие от учредителен акт и устав на дружеството заявител;
2. управленска структура;
3. информация за седалището и адреса на управление;
4. заверено копие от книга на акционерите;
5. списък на акционерите, които притежават квалифицирано дялово участие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

6. списък на управителите, членовете на управителния и контролния орган на дружеството, както и на лицата, които са упълномощени да управляват и представляват дружеството;

7. заверено копие на документ за самоличност на лицата, които управляват и представляват заявителя, както и на лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие в капитала на дружеството по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

8. документи в съответствие с изискванията по чл. 8, ал. 8 и 9, както следва:

а) свидетелство за съдимост или друг аналогичен документ, в случай че физическото лице не е български гражданин;

б) копие от диплома за висше образование, придобита преди 1 януари 2012 г., или заверено удостоверение за признаване на висше образование, придобито от чуждестранно висше училище до април 2009 г., при условие че придобитата диплома се признава от Република България и е легализирана; за диплома за висше образование, придобита в Република България след 1 януари 2012 г., се посочва номер на дипломата, а за диплома за висше образование от чуждестранно висше училище, придобита след април 2009 г., се посочва номер на удостоверението за признаване на придобитото висше образование, като тези обстоятелства се проверяват служебно в съответните регистри, водени от Националния център за информация и документация;

в) въпросник-декларация за професионална квалификация, надеждност и добра репутация и други документи, удостоверяващи професионален опит;

г) декларация, че лицето не е обявено в несъстоятелност като едноличен търговец или неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, освен ако е с възстановени права, съответно не е било член на управителен или контролен орган на дружество, срещу което е открито производство по несъстоятелност или е било обявено в несъстоятелност, освен ако е с възстановени права;

9. документите по т. 8, букви „а“ и „г“ за лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие в капитала по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

10. политика за възлагане на дейности на външни изпълнители, когато е приложимо;

11. правила и процедури, които включват управленска рамка и механизми за вътрешен контрол, включително надеждни и ефективни административни и счетоводни процедури, гарантиращи стабилно и разумно управление, както и процедури за управление на риска в съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 11, т. 4 и 5;

12. правила и процедури, които включват мерки за осигуряване на непрекъсваемост на дейността в съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 11, т. 6;

13. политика за спазване на правилата за защита на кредитополучателите в съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 11, т. 7;

14. правила и процедури за регистриране и разглеждане на постъпили жалби от кредитополучатели в съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 11, т. 8;

15. удостоверение за наличие на специална банкова сметка по чл. 13, когато е приложимо;

16. договор с кредитна институция за обслужване на специална сметка в случаите по чл. 13, когато е приложимо;

17. заверени копия от договорите за възлагане на дейности на външни изпълнители, когато е приложимо;

18. заверено копие от застрахователна полица за сключена застраховка „Професионална отговорност“, покриваща отговорността на територията на всяка държава, на която ще извършва дейност по обслужване на вземания, и документ, удостоверяващ, че цялата премия по застраховката е платена;

19. документ за платена такса по чл. 10, ал. 1, освен когато таксата е заплатена по електронен път;

20. списък с офисите, в които възнамерява да извършва дейност като лице, обслужващо кредити;

21. доказателства за надеждни и ефективни механизми за вътрешен контрол, за изпълнение на задълженията по Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.

(3) При подаване на заявление за издаване на лиценз по ал. 1 заявителят посочва дали възнамерява да получава и държи средства от кредитополучатели в специална банкова сметка по чл. 13, както и дали възнамерява да извършва трансгранично обслужване на кредити по чл. 22.

(4) обстоятелствата по ал. 2, т. 1, 3, 6 и по т. 8, буква „а“, когато заявителят е български гражданин, се установяват служебно от Българската народна банка.

(5) Българската народна банка извършва проверка за пълнота на заявлението и приложените към него документи, удостоверяващи спазването на изискванията по този закон, в срок до 45 дни от получаването им. Българската народна банка може да изиска еднократно от заявителя да представи допълнителна информация или документи в указан от нея срок, който не може да бъде по-кратък от 10 дни.

(6) Българската народна банка изпраща за становище документите по ал. 2, т. 13 и 14 до Комисията за защита на потребителите. Комисията за защита на потребителите изпраща становище в 14-дневен срок от получаването на документите по ал. 5.

(7) Българската народна банка може да вземе предвид становището на Комисията за защита на потребителите по ал. 6 за спазване на изискванията по чл. 8, ал. 11, т. 7 и 8, както и всяка друга свързана информация, която е от значение за издаването на лиценз.

(8) Българската народна банка взема решение за издаване на лиценз или за отказ за издаване на лиценз в срок до 90 дни от датата на получаване на заявлението.

(9) В случаите, когато компетентният орган е предоставил срок за отстраняване на нередовности и/или за предоставяне на допълнителна информация, срокът за произнасяне по ал. 8 се прилага от датата на отстраняване на нередовностите и/или предоставянето на допълнителна информация.

(10) Българската народна банка, когато е необходимо, изисква представянето на допълнителни документи, удостоверяващи изискванията по този закон и актовете по прилагането му, както и съдействие и информация от други органи.

(11) Българската народна банка издава лиценз за извършване на дейност като лице, обслужващо кредити, когато заявителят е представил всички изискуеми документи и информация в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите актове по прилагането му и ако заявителят отговаря на условията за издаване на лиценз.

(12) Лицензът по ал. 11 не може да бъде обект на правопримство, включително чрез прехвърляне.

(13) Агенцията по вписванията вписва в предмета на дейност извършването на дейности по чл. 6, ал. 2, за които е лицензирано лицето, обслужващо кредити, след като ѝ бъде представен издаденият от Българската народна банка лиценз.

(14) Лицето, обслужващо кредити, трябва да отговаря на изискванията на чл. 8 и, когато е приложимо, на изискванията на чл. 13, ал. 2 – 4 през целия период на действие на издадения лиценз.

(15) Българската народна банка издава наредба за прилагането на чл. 8 и този член.

Такси за административни разходи

Чл. 10. (1) Българската народна банка събира такси за административни разходи, свързани с разглеждането на заявление и документи за издаване на лиценз, както и за вписване в регистъра по чл. 15 на промени в обстоятелствата.

(2) Българската народна банка събира годишни такси за покриване на административните разходи, произтичащи от функциите по надзор върху лицата, обслужващи кредити.

(3) Редът за определяне на размера и начинът на събиране на таксите по ал. 1 и 2 се определят с наредба на Българската народна банка.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 11. (1) Българската народна банка отказва издаването на лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2, когато:

1. заявителят не отговаря на някое от изискванията по чл. 8, а когато е приложимо, на условията по чл. 13, ал. 2 – 4;

2. заявителят не е представил в определения срок необходимите документи и информация или предоставените съдържат непълна, противоречива или невярна информация.

(2) Отказът за издаване на лиценз се мотивира.

(3) В случай на отказ заявителят може да подаде ново заявление за издаване на лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2 не по-рано от 6 месеца от влизането в сила на отказа.

Уведомление за последваща промяна в заявената информация

Чл. 12. (1) След получаването на лиценз лицето, обслужващо кредити, уведомява Българската народна банка в 14-дневен срок от узнаването за всяка промяна в информацията и документите, представени във връзка с издаването на лиценза, както и обстоятелствата към датата на неговото издаване.

(2) Когато лицето, обслужващо кредити, възнамерява да промени обхвата на извършваните дейности, за които му е издаден лиценз, то подава заявление за промяна на лиценза, като чл. 8 – 11 се прилагат съответно.

(3) При промяна в състава на органите и лицата по чл. 8, ал. 8 и 10 се прилагат изискванията на чл. 8, като лицето, обслужващо кредити, уведомява Българската народна банка и предоставя необходимите документи по чл. 9, ал. 2 в срока по ал. 1. Изречение първо се прилага и в случаите, когато лице по чл. 8, ал. 8 – 10 престане да отговаря на изискванията по този закон.

Възможност за получаване и държане на средства

Чл. 13. (1) При подаване на заявление за издаване на лиценз по чл. 9 заявителят посочва дали възнамерява да получава и държи средства от кредитополучатели.

(2) Лице, обслужващо кредити, получава и държи средства от кредитополучатели в специална банкова сметка, определена единствено за парични средства за погасяване на задължения на кредитополучателите. Специалната сметка се открива в банка, лицензирана в държава членка.

(3) Средствата, постъпили по специалната сметка по ал. 2, се съхраняват до разпределянето им към съответния купувач на кредити при спазване на договорените съгласно чл. 36 условия.

(4) Лицето, обслужващо кредити, не смесва със собствените си средства, а отчита отделно средствата, получени от кредитополучатели по ал. 2.

(5) Върху постъпилите средства по специалната сметка по ал. 2 не може да се налага заповест и да се извършва принудително изпълнение за задължения на лицето, обслужващо кредити.

(6) При откриване на производство по несъстоятелност за лице, обслужващо кредити, средствата, получени от кредитополучатели, не се включват в масата на несъстоятелността, а се предават на съответните купувачи на кредити от синдика, съразмерно на получените от кредитополучателите средства.

(7) Постъпилите по специалната сметка по ал. 2 средства за частично или пълно погасяване на задълженията се считат за плащане в полза на купувача на кредит.

(8) Лицето, обслужващо кредити, предоставя на кредитополучателя справка за извършеното плащане и остатъка от задължението или изпраща на кредитополучателя писмо за освобождаване от задължението, в които потвърждава получените до момента средства. Справката или писмото се предоставят, съответно изпращат, на хартиен или друг траен носител.

(9) Когато лице, обслужващо кредити, не получава и не държи средства на кредитополучатели, това се посочва изрично в заявлението по чл. 9.

(10) Когато в държавата членка по произход на лицето, обслужващо кредити, е забранено да получава и държи средства от кредитополучатели, лицето не може да извършва тази дейност и на територията на Република България.

Отнемане на лиценз

Чл. 14. (1) Българската народна банка отнема издадения лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2, когато лицето, обслужващо кредити:

1. не започне да извършва дейност в срок 12 месеца от датата на издаване на лиценза;
2. изрично се откаже от издадения лиценз;

3. преустанови извършването на дейност по обслужване на кредити за срок повече от 12 месеца;
4. притежава лиценз, който е бил издаден въз основа на неверни документи и информация;
5. е престанало да отговаря на условията за издаване на лиценз;
6. не изпълнява други изисквания по този закон и на подзаконовите актове по прилагането му;
7. извърши сериозно нарушение или системно нарушава разпоредбите на този закон, актовете по прилагането му, актовете по прилагане на Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 г. относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС (ОВ, L 438/1 от 8 декември 2021 г.), наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2021/2167“, или на законодателството в областта на защитата на потребителите;

8. нарушава разпоредбите на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма, по мотивирано искане от Държавна агенция „Национална сигурност“ в случаите по ал. 5.

(2) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2 в случаите, когато лице, обслужващо кредити, не е изпълнило приложена принудителна административна мярка по този закон.

(3) При установяване на нарушения на раздел IV и V, както и на основание ал. 1, т. 7, свързани със защита на правата на потребителите, Комисията за защита на потребителите изпраща на Българската народна банка мотивирано искане за отнемане на лиценз на лице, обслужващо кредити, с приложени доказателства към него.

(4) В случаите по ал. 3 Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2.

(5) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз на лице, обслужващо кредити, на основание ал. 1, т. 8 по мотивирано искане на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ с приложени доказателства към него.

(6) При отнемане на лиценз на лице, обслужващо кредити, в съответствие с ал. 1, 2, 4 и 5 Българската народна банка уведомява незабавно за това компетентния орган на приемащата държава членка, когато лицето извършва дейност в друга държава членка, както и компетентния орган на държавата членка, в която е предоставен кредитът, когато тя е различна от приемащата държава членка и Република България.

(7) В срок до 7 дни след отнемането на лиценза на лицето, обслужващо кредити, Българската народна банка отправя искане до Агенцията по вписванията за заличаване на тази дейност от предмета на дейност на съответния търговец в търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел.

(8) В срок до един месец от отнемането на лиценза лицето, обслужващо кредити, прехвърля постъпилите по специалната сметка по чл. 13 средства на съответните купувачи на кредити.

Регистър на лицата, обслужващи кредити

Чл. 15. (1) Получилите лиценз за извършване на дейност по чл. 6, ал. 2 лица се вписват в регистър, воден от Българската народна банка.

(2) Регистърът по ал. 1 е публично достъпен в електронен вид и се актуализира редовно.

(3) При отнемане на лиценз в съответствие с чл. 14 Българската народна банка актуализира незабавно регистъра по ал. 1.

(4) Когато Българската народна банка получи уведомление от компетентен орган на друга държава членка, че е отнет лицензът на лице, обслужващо кредити, което извършва дейност директно или чрез клон на територията на Република България, Българската народна банка актуализира незабавно регистъра по ал. 1.

(5) Съдържанието, условията и редът за воденето и поддържането на регистъра по ал. 1 се определят с наредба на Българската народна банка.

Раздел III

Външни изпълнители

Определяне на външен изпълнител

Чл. 16. (1) Лице, обслужващо кредити, може да възложи на външен изпълнител извършването на една или повече дейности по чл. 6, ал. 2.

(2) В случаите по ал. 1 лицето, обслужващо кредити, носи отговорност за всяко действие или бездействие на външния изпълнител.

(3) Възлагането на външни изпълнители на една или повече дейности по чл. 6, ал. 2 се извършва при следните изисквания:

1. сключване на писмен договор за възлагане на дейности между лицето, обслужващо кредити, и външния изпълнител, в който се посочва задължението на външния изпълнител да спазва изискванията на този закон, насоките на Европейския банков орган и регулаторните технически стандарти, приложими по отношение на събиране на вземанията, произтичащи от договора за необслужван кредит;

2. не се допуска възлагане на всички дейности по обслужване на кредити на един външен изпълнител;

3. не се допуска възлагане от външен изпълнител на друг външен изпълнител;

4. сключеният договор с външен изпълнител:

а) не изменя договорните отношения между лицето, обслужващо кредити, и купувача на кредити;

б) не засяга произтичащите от действащото законодателство задължения на лицето, обслужващо кредити, към купувача на кредити или към кредитополучателите;

5. възлагането не възпрепятства спазването на изискванията на издадения лиценз от лицето, обслужващо кредити;

6. възлагането не възпрепятства надзора върху лицето, обслужващо кредити, осъществяван от компетентните органи в съответствие с раздел V на тази глава и глава седма;

7. лицето, обслужващо кредити, има непосредствен достъп до цялата информация и документи относно дейностите по обслужване на кредити, възложени на външен изпълнител;

8. лицето, обслужващо кредити, поддържа подходящи експертни познания, опит и ресурси за компетентно и отговорно изпълнение на възложените на външен изпълнител дейности в случай на прекратяване на договора за възлагане на дейности;

9. възлагането на дейности по обслужване на кредити на външен изпълнител се извършва по начин, който не води до възпрепятстване или влошаване качеството на вътрешния контрол, осъществяван от лицето, обслужващо кредити, или до стабилността или непрекъсваемостта на извършваните от него дейности по обслужване на кредити.

(4) Лицето, обслужващо кредити, уведомява писмено Българската народна банка и, когато е приложимо, компетентния орган на приемащата държава членка преди възлагане на дейности по чл. 6, ал. 2 на външни изпълнители.

(5) Лицето, обслужващо кредити, съхранява хронологично сключените договори за възлагане на дейности по обслужване на кредити по ал. 3, както и предоставените на външния изпълнител указания в съответствие с изискванията на действащото законодателство и на договора за възлагане на дейности по обслужване на кредити.

(6) Документите и информацията по ал. 5 се съхраняват за период най-малко 5 години считано от датата на прекратяване на посочения в ал. 3 договор за възлагане на дейности по обслужване на вземания на външен изпълнител.

(7) Лицето, обслужващо кредити, и външният изпълнител предоставят при поискване от Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите документите и информацията по ал. 5.

(8) Външните изпълнители не може да получават и да държат средства на кредитополучатели.

Раздел IV

Отношения с кредитополучатели

Изисквания за справедливо третиране на кредитополучателите

Чл. 17. (1) Купувачът на кредити и лицето, обслужващо кредити, изпълняват задълженията си добросъвестно и професионално, като третират справедливо кредитополучателите, зачитайки техните права и интереси.

(2) Всяка информация, която купувач на кредити и лице, обслужващо кредити, предоставя на кредитополучателите, е ясна, разбираема и не подвеждаща.

(3) Забранява се предоставянето на заблуждаваща информация.

(4) Купувачът на кредити и лицето, обслужващо кредити, са длъжни:

1. да зачитат и зачитават неприкосновеността на личния живот на потребителите, като най-малко:

а) не осъществяват телефонни повиквания в периода от 20:00 до 7:00 ч., както и в почивни и празнични дни;

б) не осъществяват контакт във връзка със или по повод на вземането с лице, срещу които то не е прехвърлено;

в) не поставят уведомления и информация за дълга на потребителя под всякаква форма на обществени места;

2. да прилагат правила за етично поведение и комуникация с кредитополучателите.

(5) Забранява се прилагането на агресивни и заблуждаващи търговски практики по смисъла на Закона за защита на потребителите.

(6) Купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, осъществяват комуникацията си единствено чрез осъществяване на телефонни повиквания или отправяне на искания в писмена и електронна форма, адресирани лично до длъжника. Купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, осигуряват възможност на длъжника да посети техен офис по своя инициатива.

(7) Купувачът на кредити и лицето, обслужващо кредити, са длъжни да спазват изискванията за защита на личните данни на Регламент (ЕС) 2016/679 и на Закона за защита на личните данни.

Задължение за уведомяване на кредитополучателите

Чл. 18. (1) Купувачът на кредити изпраща на кредитополучателя уведомление за прехвърлянето на вземанията, подписано от прехвърлителя и купувача, със съдържание съгласно ал. 4. Уведомлението се изпраща след всяко прехвърляне на вземане и винаги преди първото действие по събиране на вземане, както и при поискване от кредитополучателя.

(2) В случаите по чл. 35, ал. 1 и 8 уведомлението по ал. 1 се изпраща от кредитната институция или лицето, обслужващо кредити, а в случаите по чл. 35, ал. 2 уведомлението се изпраща от купувача на кредити.

(3) Уведомлението по ал. 1 се предоставя на кредитополучателя безплатно, на хартиен или на друг траен носител.

(4) Уведомлението по ал. 1 съдържа:

1. информация за извършеното прехвърляне, включително датата на прехвърлянето;

2. данни за идентифициране и контакт на купувача на кредити;

3. данни за идентифициране и контакт на лице, обслужващо кредити, или на кредитна институция, когато купувачът на кредити е възложил дейностите по обслужване на кредити;

4. данни, удостоверяващи издаден лиценз, когато купувачът на кредити е възложил дейности по обслужване на кредити на лице, обслужващо кредити, и когато купувачът на кредити извършва самостоятелно обслужване по договор за кредит;

5. данни за идентифициране и контакт на външния изпълнител, когато е приложимо;

6. ясно посочено лице или звено за контакт за предоставяне на информация от:

а) купувача на кредити;

б) кредитна институция при възлагане на дейности по обслужване на кредити;

- в) лице, обслужващо кредити, при възлагане на дейности по обслужване на кредити;
- г) външен изпълнител, когато е приложимо;

7. информация за задължението на кредитополучателя към датата на изпращане на уведомлението, съдържаща вида и размера на вземането, неговото основание, дата на настъпване на изискуемост на вземането, ако е обявена и е известна, погасените до момента суми – по вид, размер и дата на погасяване, и всички дължими суми, включително главница, лихва, такси и други разходи, като се посочи методика за изчисляване на законната лихва, която се начислява върху олихвяемата част от необслужвания кредит, към датата на изпращане на уведомлението;

8. указание за приложимостта на българското законодателство и правото на Европейския съюз в областта на изпълнението на договорното право, защитата на потребителите, правата на кредитополучателите и наказателното право след прехвърляне на вземането;

9. целите, за които се обработват личните данни, и правното основание за обработването им;

10. вида на личните данни;

11. периода за съхранение на личните данни или критериите, които трябва да се използват за определяне на този период;

12. наличието на право на достъп, коригиране, изтриване на лични данни;

13. наличието на право на ограничаване на обработването на лични данни, на възражение срещу обработването или на право на предаване на лични данни;

14. наименование, адрес и данни за контакт на компетентните органи за подаване на жалба в държавата членка, в която кредитополучателят обичайно пребивава или в която се намира неговото седалище, или на държавата членка, в която се намира неговото централно управление, когато съгласно националното законодателство той няма седалище;

15. информация за правото на защита при изтекла давност, неравноправни клаузи в договора с първоначалния кредитор и възможностите за съдебно оспорване, когато кредитополучателят е потребител.

(5) Уведомлението по ал. 1 трябва:

1. да е изготвено на български език, а когато е придружено с чуждестранен превод, той да съответства напълно на текста на български език;

2. да е написано ясно и разбираемо, като използваните понятия са съобразени с възприетата в нормативната уредба терминология;

3. да не съдържа текстове, противоречащи на нормативната уредба;

4. да не съдържа неверни, непълни, подвеждащи или заблуждаващи данни и информация, включително чрез информацията в него да не се укриват или прикриват съществени факти и обстоятелства;

5. да не съдържа двусмислена или неточна информация, в резултат на която кредитополучателят може да си създаде невярно впечатление или извод за лицето, обслужващо кредити.

(6) Купувачът на кредити, а в случаите по чл. 35, ал. 1 и 8 – определената кредитна институция или лицето, обслужващо кредити, предоставя на кредитополучателите информация за възможностите за извънсъдебно разрешаване на спорове.

(7) При извършване на всяка последваща комуникация с кредитополучателя купувачът на кредити, а в случаите по чл. 35, ал. 1 и 8 – определената кредитна институция или лицето, обслужващо кредити, предоставя информацията по ал. 4, т. 6.

(8) Когато купувачът на кредити, а в случаите по чл. 35, ал. 1 и 8 – определената кредитна институция или лицето, обслужващо кредити, изпраща за първи път уведомление до кредитополучателя, след като е определено ново лице, обслужващо кредити, те предоставят информацията по ал. 4, т. 3, 4 и 6.

(9) Първоначалният кредитор или купувачът на кредити, при когото се намират документите, които удостоверяват вземането или съдържат информация, свързана с него, е длъжен при писмено искане от кредитополучателя да му предаде безвъзмездно копия от документите до четири пъти в рамките на една календарна година.

Ограничения

Чл. 19. Купувачът на кредити, а в случаите по чл. 35, ал. 1 и 8 – определената кредитна институция или лицето, обслужващо кредити, няма право да претендира от кредитополучател вземане, различно от дължимото, определено в договора на кредитополучателя с първоначалния кредитор.

Задължение за съхранение на документи

Чл. 20. (1) Лицето, обслужващо кредити, съхранява следните документи:

1. договор за обслужване на вземания, сключен с купувач на кредити съгласно чл. 36;
2. цялата кореспонденция с купувача на кредити и с кредитополучателите, включително записи на проведени телефонни разговори с кредитополучателите, ако е приложимо, при спазване на изискванията на действащото законодателство;
3. предоставени от купувача на кредити указания във връзка с упражняване на правата и изпълнение на задълженията по договор за обслужване на вземания, при спазване на изискванията на действащото законодателство.

(2) Документите по ал. 1 се съхраняват за период от най-малко 5 години, считано от датата на прекратяване на посочения в ал. 1 договор за обслужване на вземания.

(3) При изпълнение на ал. 1 и 2 лицето, обслужващо кредити, спазва изискванията за защита на личните данни, предвидени в Регламент (ЕС) 2016/679 и в Закона за защита на личните данни.

(4) Лицето, обслужващо кредити, предоставя на Българската народна банка при поискване посочените в ал. 1 документи.

Раздел V

Трансгранично обслужване на кредити

Свобода на извършване на дейности по обслужване на кредити в Република България

Чл. 21. Лице, обслужващо кредити, получило лиценз в друга държава членка по произход, може, при спазване изискванията на този закон, да извършва на територията на Република България включените в издадения му лиценз дейности по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

Изисквания за извършването на дейности по обслужване на кредити в друга държава членка

Чл. 22. (1) Лице, обслужващо кредити, получило лиценз в съответствие с чл. 9, може чрез клон или директно да извършва дейности по чл. 6, ал. 2 на територията на приемаща държава членка при спазване на ограниченията и изискванията, предвидени в националното ѝ законодателство и след като уведоми писмено Българската народна банка.

(2) С уведомлението по ал. 1 лицето, обслужващо кредити, предоставя на Българската народна банка:

1. информация за държава членка, в която възнамерява да извършва дейностите по чл. 6, ал. 2;
2. информация за държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и от приемащата държава членка, когато разполага с такава;
3. адрес на клона в приемащата държава членка, когато е приложимо;
4. данните, включително за контакт, на външния изпълнител в приемащата държава членка, когато е приложимо;
5. данните на лицата, които ще отговарят за управлението на дейностите по чл. 6, ал. 2;
6. информация за предприетите мерки за привеждане в съответствие на вътрешните си правила, процедури и механизми за вътрешно управление и контрол със законодателството на приемащата държава членка, когато е приложимо;
7. информация за наличието на подходящи средства за комуникация на езика на приемащата държава членка или на езика, на който е сключен договорът за кредит, когато е различен;
8. информация за правото да получава и да държи средства от кредитополучатели съгласно издадения лиценз;

9. информация за процедурата за спазване на правилата за мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, когато в законодателството на приемащата държава членка лицата, обслужващи кредити, са определени като задължени субекти съгласно Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ, L 141/73 от 5 юни 2015 г.).

(3) Българската народна банка предоставя информацията и данните по ал. 2 на компетентните органи на приемащата държава членка до 45 дни от получаването им.

(4) Българската народна банка информира лицето по ал. 1 за датата, на която информацията и данните по ал. 2 са предоставени на компетентните органи на приемащата държава членка, както и за датата, на която е потвърдено тяхното получаване.

(5) Българската народна банка предоставя информацията и данните по ал. 2 на компетентните органи на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато тя е различна от Република България и приемащата държава членка.

(6) Неизпълнението на задълженията по ал. 3 – 5 подлежи на обжалване от лицето по ал. 1 по реда на Административнопроцесуалния кодекс в срок един месец, считано от изтичането на срока по ал. 3.

(7) Лицето по ал. 1 уведомява Българската народна банка за всички последващи промени в информацията и данните по ал. 2. В този случай Българската народна банка прилага ал. 3 – 5.

Право на извършване на дейности по обслужване на вземания на територията на Република България

Чл. 23. (1) Българската народна банка потвърждава своевременно получаването на информация от компетентен орган на държава членка по произход на лице, обслужващо кредити, което възнамерява да извършва дейности по обслужване на вземания на територията на Република България.

(2) Лице по ал. 1 може да започне да извършва дейности по обслужване на вземания на територията на Република България:

1. от датата на потвърждаването по ал. 1, или

2. след изтичането на два месеца от подаване на цялата необходима информация от компетентния орган на държавата членка по произход, в случай че няма потвърждение за получаване на информацията по ал. 1.

(3) Българската народна банка вписва в регистъра по чл. 15 лицата по ал. 1, както и информацията за държавата членка по произход.

Надзорни и контролни органи

Чл. 24. (1) Надзорът и контролът над лица, обслужващи кредити, лицензирани в Република България, които извършват дейност на територията на приемаща държава членка, се осъществява от Българската народна банка, съответно от Комисията за защита на потребителите.

(2) Когато осъществяват надзорните и контролните си правомощия върху лица, обслужващи кредити, извършващи дейност на територията на приемаща държава членка, Българската народна банка, съответно Комисията за защита на потребителите, имат право да извършват проверки на място, като упражняват правомощията по чл. 46, включително да изискват информация за дейността им и за надзорни цели.

(3) Когато при осъществяване на проверка по ал. 2 Българската народна банка, съответно Комисията за защита на потребителите, установят извършено нарушение на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му, ако извършеното деяние съставлява престъпление, уведомяват органите на прокуратурата с цел извършване на преценка за образуване на наказателно производство.

(4) Преди извършване на проверка по ал. 2 Българската народна банка провежда консултации с компетентните органи на приемащата държава членка.

(5) След извършване на проверка по ал. 2 Българската народна банка съобщава направените резултати и предприетите мерки на компетентните органи на приемащата държава членка и на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и приемащата държава членка.

Надзорно сътрудничество при трансграничното обслужване на кредити

Чл. 25. (1) При упражняване на своите правомощия по отношение на лицата, обслужващи кредити, Българската народна банка обмена информация и си сътрудничи:

1. с компетентния орган на държавата членка по произход на лицето, обслужващо кредити, когато Република България е приемаща държава членка;

2. с компетентния орган на приемащата държава членка, когато Република България е държава членка по произход;

3. с компетентния орган на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и приемащата държава членка, когато е приложимо.

(2) Обменът на информация и сътрудничеството с компетентните органи по ал. 1 се осъществяват чрез Българската народна банка.

(3) При предоставяне на информация по ал. 1 Българската народна банка може да посочи, че информацията може да бъде оповестена само след нейното изрично съгласие.

(4) Когато Българската народна банка получи информация от определен от друга държава членка компетентен орган, тя може да бъде използвана само за целите, за които другият компетентен орган е дал съгласие.

(5) Българската народна банка може да предоставя получената по ал. 4 информация на Комисията за защита на потребителите. Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите могат да предоставят тази информация на други органи и лица със съгласието на компетентните органи, които са я предоставили, и за целите, за които е дадено съгласието. Това ограничение не се прилага в случаите по чл. 40, ал. 5, за което Българската народна банка уведомява съответния компетентен орган, предоставил информацията.

Взаимодействие с компетентен орган

Чл. 26. (1) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите могат да поискат съдействие от компетентния орган на приемащата държава членка за извършване на проверка на място в приемаща държава членка на лице, обслужващо кредити, получило лиценз по чл. 9, негов клон или негов външен изпълнител. Проверката се извършва от компетентния орган на приемащата държава членка в сътрудничество с Българската народна банка, съответно с Комисията за защита на потребителите, съгласно законодателството на приемащата държава членка.

(2) Когато компетентен орган на приемаща държава членка уведоми Българската народна банка, че лице по ал. 1 не спазва законодателството на приемащата държава членка за извършване на дейност по обслужване на вземания и приложи доказателства за извършените нарушения, Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите предприемат подходящи мерки по отношение на това лице.

(3) Предприетите по ал. 2 мерки не възпрепятстват правомощията на компетентния орган на приемащата държава членка за осъществяване на надзор, извършване на проверки, когато е приложимо, както и за налагане на санкции по отношение на лице по ал. 1, съгласно законодателството на приемащата държава членка.

(4) В срок два месеца от получаване на уведомлението по ал. 2 Българската народна банка изпраща обобщена информация относно административни или други процедури, открити във връзка с предоставените по ал. 2 доказателства, за наложените административни наказания и приложените принудителни административни мерки спрямо лице по ал. 1 или изпраща мотивирано решение, в случай че не са предприети такива.

Оказване на съдействие на компетентен орган

Чл. 27. (1) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите оказват съдействие на компетентния орган на държавата членка по произход при извършване на проверка на място на лице по чл. 21, на негов клон или на негов външен изпълнител в съответствие с българското законодателство.

(2) При искане на съдействие от компетентен орган на държава членка по произход Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите определят необходимите мерки, които да бъдат предприети във всеки отделен случай.

(3) При извършена проверка на място от името на компетентен орган на държава членка по произход Българската народна банка уведомява своевременно компетентния орган на държавата членка по произход за резултатите от проверката.

(4) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите могат по своя инициатива да извършват проверки по отношение на дейностите по обслужване на вземания, извършвани на територията на Република България от лице по ал. 1.

(5) В случаите по ал. 4 Българската народна банка предоставя своевременно на компетентния орган на държава членка по произход резултатите от извършената проверка.

(6) Когато Българската народна банка или Комисията за защита на потребителите установят, че лице по ал. 1 е нарушило този закон, Закона за защита на потребителите, Закона за потребителския кредит или Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители или актовете по прилагането им, Българската народна банка уведомява компетентния орган на държавата членка по произход за установеното нарушение, като прилага доказателства за извършеното нарушение. Заедно с уведомяването Българската народна банка отправя и мотивирано искане към компетентния орган на държавата членка по произход за предприемането на подходящи мерки.

(7) Мерките по ал. 6 не възпрепятстват правомощията на Българската народна банка и на Комисията за защита на потребителите за упражняване на надзор, извършване на проверки и налагане на санкции на лице по ал. 1 съгласно българското законодателство.

(8) В случай че лице по ал. 1 продължава да нарушава приложимите изисквания за извършване на дейност по обслужване на вземания, след като Българската народна банка е уведомила компетентния орган на държавата членка по произход, Българската народна банка или Комисията за защита на потребителите могат да приложат подходящи принудителни административни и корективни мерки, както и да наложат административни наказания, когато:

1. лице по ал. 1 не е предприело подходящи и ефективни мерки за коригиране на нарушението в разумен срок, или

2. се налага предприемане на незабавни действия за справяне със сериозна заплаха за колективните интереси на кредитополучателите.

(9) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите могат да налагат санкции и мерките по ал. 8 независимо от административните наказания и принудителните административни мерки, наложени от компетентните органи на държава членка по произход.

(10) Българската народна банка може да забрани на лице по ал. 1, което нарушава приложимите изисквания за извършване на дейност по обслужване на вземания, да извършва дейност на територията на Република България, докато бъде взето подходящо решение от компетентния орган на държавата членка по произход или докато лицето преустанови извършването на нарушение.

Предприемане на подходящи мерки

Чл. 28. (1) Когато необслужван кредит е отпуснат на територията на Република България и Българската народна банка или Комисията за защита на потребителите установят, че лице, обслужващо кредити, което е лицензирано в друга държава членка или което извършва дейност в приемаща държава членка, нарушава този закон, Закона за защита на потребителите, Закона за потребителския кредит или Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители или актовете по прилагането им, Българската народна банка уведомява компетентните органи на държавата членка

по произход за установеното нарушение, като прилага доказателства за извършеното нарушение. Заедно с уведомяването Българската народна банка отправя и мотивирано искане към компетентния орган на държавата членка по произход за предприемането на подходящи мерки.

(2) Мерките по ал. 1 не възпрепятстват правомощията на Българската народна банка и на Комисията за защита на потребителите, свързани с упражняване на надзор, извършване на проверки и налагане на санкции по отношение на лицето, обслужващо кредити, съгласно българското законодателство.

Държава членка по предоставяне на договора за кредит

Чл. 29. (1) Когато Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите получат информация от компетентен орган на друга държава членка, в която е предоставен необслужван кредит, когато тази държава е различна от приемащата държава членка на лицето, обслужващо кредити, че лице, обслужващо кредити, лицензирано в Република България, нарушава задължения, предвидени в съответното национално законодателство, въвеждащо изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167, или националното законодателство, уреждащо договора за кредит, на основание на приложените доказателства Българската народна банка, съответно Комисията за защита на потребителите, предприемат подходящи мерки.

(2) Мерките по ал. 1 не възпрепятстват правомощията на компетентния орган на държава членка, в която е предоставен необслужваният кредит, когато е различен от компетентния орган на приемащата държава членка и на Република България.

Ред за трансгранично обслужване на кредити

Чл. 30. Българската народна банка издава наредба за прилагането на този раздел.

Глава трета

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Право на информация на купувачите на кредити

Чл. 31. (1) Отношенията между кредитните институции, които прехвърлят свои вземания по необслужвани кредити, и купувачите на кредити се уреждат с договор.

(2) Преди сключване на договора по ал. 1 кредитната институция предоставя информация на купувача на необслужвани кредити относно прехвърляните вземания, включително за наличието и видовете обезпечения.

(3) Кредитната институция предоставя информация, необходима за извършване на собствена оценка на купувача, относно стойността на прехвърляните вземания по необслужван кредит, включително за вероятността за възстановяване на средствата по него.

(4) При обмена на информация по ал. 2 и 3 се спазват изискванията за защита на личните данни, предвидени в Регламент (ЕС) 2016/679 и в Закона за защита на личните данни.

(5) До 30 юни и до 31 декември на календарната година кредитните институции, които прехвърлят вземания по необслужвани кредити, изпращат на компетентните органи на приемащата държава членка, както и на Българската народна банка следната информация:

1. идентификационни кодове на правния субект (ИКПС) на юридическото лице на купувача на кредити и на неговия представител по чл. 38, а когато такъв код не е определен, се посочват:

а) данни, идентифициращи купувача на кредити и неговия представител по чл. 38, на лицата, които ги управляват или представляват, както и на лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие в капитала им по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

б) адресът на купувача на кредити и на неговия представител по чл. 38;

2. общия размер на прехвърляните вземания по необслужвани кредити;

3. броя и индивидуалния размер на прехвърлените вземания по необслужвани кредити;

4. наличието на и видовете обезпечения по тях, когато е приложимо.

(6) Българската народна банка може да изисква от кредитните институции да предоставят информацията по ал. 5 на всеки три месеца, при необходимост, включително с цел по-добро

наблюдение на голям брой прехвърляни вземания по необслужвани кредити по време на извънредни обстоятелства.

(7) За осъществяване на правомощията си по този закон Българската народна банка може да изисква от кредитните институции и от купувачите на кредити допълнителна информация относно прехвърлените вземания по необслужвани кредити.

Изпращане на информацията

Чл. 32. Българската народна банка изпраща незабавно информацията по чл. 31, ал. 5, 6 и 7 на компетентните органи на държавата по произход на купувача на кредити, както и всяка друга информация, която смята за необходима за изпълнението на функциите и задълженията им, в случаите, когато е приложимо.

Обмен на информация

Чл. 33. Обменът на информация по тази глава е в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679 и Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ, L 295/39 от 21 ноември 2018 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2018/1725“.

Технически стандарти за изпълнение за образци на данни

Чл. 34. (1) При предоставяне на информацията, предвидена в чл. 31, на купувачите на кредити кредитните институции спазват изискванията, посочени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/2083 на Комисията от 26 септември 2023 г. за определяне на технически стандарти за изпълнение за прилагането на чл. 16, параграф 1 от Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на образците, които кредитните институции трябва да използват, за да предоставят на купувачите информацията относно своите кредитни експозиции в банковия портфейл (ОВ, L 241/21 от 29 септември 2023 г.), наричан по-нататък „Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/2083“.

(2) Кредитните институции прилагат посочените в ал. 1 технически стандарти, включително по отношение на прехвърлянето на вземания по необслужван кредит на друга кредитна институция.

(3) Кредитните институции прилагат изискванията по ал. 1 за данни за предоставяне на информацията между кредитните институции в случаите, когато има само прехвърляне на вземане по необслужван кредит.

Глава четвърта

КУПУВАЧИ НА КРЕДИТИ

Задължения на купувача на кредити

Чл. 35. (1) Купувачът на кредити сключва договор с кредитна институция или лице, обслужващо кредити, което да извършва дейностите по чл. 6, ал. 2, по отношение на вземания по необслужвани кредити, предоставени на потребители.

(2) Купувачът на кредити може да извършва самостоятелно обслужване по договори за кредит, сключени с потребители, единствено след получаване на лиценз за извършването на една или повече от дейностите по чл. 6, ал. 2.

(3) Купувачът на кредити може да извършва дейности по чл. 6, ал. 2 по отношение на вземания по необслужвани кредити, предоставени на юридически лица, при спазване на изискванията на този закон, с изключение на разпоредбите по чл. 8 – 15.

(4) По отношение на правата и защитата на кредитополучателите, свързани с придобиването на вземания, се прилагат и посочените в чл. 4, ал. 1 правила, както и изискванията за защита на личните данни, предвидени в Регламент (ЕС) 2016/679 и в Закона за защита на личните данни.

(5) В случаите по ал. 1 определената кредитна институция или лице, обслужващо кредити по ал. 1, изпълнява от името на купувача на кредити задълженията по ал. 4, чл. 18, 37 и 39, произтичащи от прехвърленото вземане по необслужван кредит.

(6) Когато не е сключен договор с кредитна институция или лице, обслужващо кредити, купувачът на кредити или неговият представител спазват ал. 4 и 5.

(7) Кредитната институция или лицето, обслужващо кредити, по ал. 1 изпълняват задълженията на купувача на кредити от негово име и за негова сметка в съответствие с българското законодателство.

(8) Когато купувачът на кредити не е установен в Европейския съюз или няма седалище или централно управление в Европейския съюз, неговият представител по чл. 38 сключва договор с кредитна институция или лице, обслужващо кредити, което да извършва дейностите по чл. 6, ал. 2 по отношение на вземания по необслужвани кредити, предоставени:

1. на потребители и лица, упражняващи свободни професии;
2. на микро-, малки и средни предприятия по смисъла на чл. 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия, наричана по-нататък „Препоръка 2003/361/ЕО“.

Договор за възлагане на дейности по обслужване на кредити

Чл. 36. (1) Купувач на кредити възлага изпълнението на дейности по обслужване на вземания на лице, обслужващо кредити, чрез сключване на договор за обслужване на вземания.

(2) Договорът за обслужване на вземания се сключва в писмена форма на хартиен носител или в електронна форма, формулира се по ясен и разбираем начин и се съставя в два екземпляра – по един за всяка от страните по договора.

(3) Договорът за обслужване на вземания съдържа:

1. подробно описание на дейностите по управление и обслужване на вземанията, които се извършват от лицето, обслужващо кредити;
2. размера на вознаграждението на лицето, обслужващо кредити, а когато не може да бъде посочен – начина, по който се изчислява;
3. обхвата на дейностите, по отношение на които лицето, обслужващо кредити, представлява купувача на кредити в отношенията му с кредитополучателя;
4. задължение за страните по договора да спазват изискванията на този закон, насоките на Европейския банков орган и регулаторните технически стандарти, приложими по отношение на събиране на вземанията, произтичащи от необслужвани кредити, включително по отношение на защитата на потребителите и на защитата на личните данни;
5. клауза, изискваща справедливо и етично третиране на кредитополучателите.

(4) Договорът за обслужване на вземания съдържа изискване лицето, обслужващо кредити, да уведоми купувача на кредити преди възлагане на една или повече дейности по обслужване на кредити на външен изпълнител съгласно чл. 16.

Използване на лице, обслужващо кредити, или на друго лице

Чл. 37. (1) Купувачът на кредити или когато е приложимо – неговият представител по чл. 38, уведомяват Българската народна банка за наименованието и адреса на лицата, които са определени да извършват дейностите по чл. 6, ал. 2, най-късно към датата, на която тези дейности започват.

(2) При настъпване на промяна в обстоятелствата по ал. 1 купувачът на кредита или неговият представител по чл. 38 уведомяват за промяната Българската народна банка най-късно до датата на измененото обстоятелство и посочват наименованието и адреса на новото лице, определено да извършва дейностите по обслужване на вземания по чл. 6, ал. 2.

(3) Българската народна банка предоставя незабавно на компетентните органи на приемащата държава членка, на компетентните органи на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, и на компетентните органи на държавата членка по произход на новото лице, обслужващо кредити, информацията, получена в съответствие с ал. 1 и 2.

Представител на купувач на кредити от трета държава

Чл. 38. (1) Купувач на кредити, който не е установен в Европейския съюз или чието седалище или централно управление не са в Европейския съюз, придобива вземания по необслужвани кредити в Република България само чрез представител, упълномощен въз основа на сключен писмен договор.

(2) Представителят по ал. 1 е лице, установено на територията на Република България или на територията на друга държава членка.

(3) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите осъществяват комуникация и с представителя по ал. 1 във връзка с изпълнение на задълженията на купувача на кредити по този закон.

(4) Представителят по ал. 1 носи отговорност за спазването на задълженията на купувача на кредити по този закон.

(5) Изискването по чл. 35, ал. 8 не се прилага за представител, който е кредитна институция или лице, обслужващо кредити, получило лиценз по този закон.

Прехвърляне на вземания по необслужван кредит от купувач на кредити

Чл. 39. (1) До 30 юни и до 31 декември на календарната година купувачите на кредити или техните представители по чл. 38 при прехвърляне на вземания по необслужвани кредити на друг купувач предоставят на Българската народна банка следната информация:

1. идентификационни кодове на правния субект (ИКПС) на юридическото лице на новия купувач на кредити и на неговия представител по чл. 38, а когато такъв код не е определен, се посочват:

а) данни, идентифициращи новия купувач на кредити и неговия представител по чл. 38, на лицата, които ги управляват или представляват, както и на лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие в капитала им по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

б) адресът на новия купувач на кредити и на неговия представител по чл. 38;

2. общия размер на прехвърляните вземания по необслужвани кредити;

3. броя и индивидуалния размер на прехвърлените вземания по необслужвани кредити;

4. наличието на и видовете обезпечения по тях, когато е приложимо.

(2) Информацията по ал. 1, която засяга дейността за прехвърлянето на вземания по необслужвани кредити за периода до 30 юни и до 31 декември на календарната година се подава от купувачите на кредити в срок до 20-о число на месеца, следващ посочените периоди.

(3) Българската народна банка може да изисква от купувачите на кредити да предоставят информацията по ал. 1 на всеки три месеца, при необходимост, включително с цел по-добро наблюдение на голям брой прехвърляни вземания по необслужвани кредити по време на извънредни обстоятелства.

(4) Българската народна банка изпраща получената информация по ал. 1 и 2 на компетентните органи на приемащата държава, както и на компетентните органи на държавата по произход на новия купувач на кредити.

(5) Българската народна банка може да изисква от лицата по ал. 1 и допълнителна информация относно прехвърлените вземания по необслужвани кредити.

(6) Българската народна банка събира и съхранява информация във връзка с прехвърлянето на вземания по необслужвани кредити по ал. 1 и чл. 31, ал. 5.

(7) Българската народна банка издава наредба за прилагането на тази глава.

*Глава пета***ПРОФЕСИОНАЛНА ТАЙНА***Професионална тайна*

Чл. 40. (1) Професионална тайна е информацията, която Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите придобиват или създават за целите на упражнявания надзор и контрол за спазване на изискванията на този закон.

(2) Членовете на Управителния съвет на Българската народна банка и председателят и членовете на Комисията за защита на потребителите, служителите, одиторите и експертите, работещи за Българската народна банка и в Комисията за защита на потребителите, са длъжни да пазят професионалната тайна, включително след прекратяване на отношенията им с Българската народна банка, съответно с Комисията за защита на потребителите.

(3) Лицата по ал. 2 могат да използват информацията, представляваща професионална тайна, само за целите и при изпълнение на служебните си задължения. Тази информация не може да се разгласява или предоставя на други лица или органи освен на посочените в ал. 5.

(4) Ограниченията по ал. 3 не се прилагат, ако информацията се предоставя в обобщен или резюмиран вид, така че да не може да бъдат идентифицирани лицата, за които се отнася.

(5) Лицата по ал. 2 може да предоставят информацията, която представлява професионална тайна и е получена при изпълнение на служебните им задължения, на следните органи за изпълнението на техните функции или задължения:

1. органите на Министерството на вътрешните работи и на съдебната власт – за целите на образувано наказателно производство;

2. съда – в случаите на обжалване на административен акт или наказателно постановление на Българската народна банка или на Комисията за защита на потребителите, издадени по реда на този закон;

3. Държавна агенция „Национална сигурност“ – при изпълнение на функциите ѝ по предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, а доколкото това е необходимо за изпълнение на останалите ѝ функции – при условия и по ред, определени със съвместни инструкции.

(6) Органите по ал. 5 са длъжни да използват получената информация само за целите, за които им е предоставена, и да не я разпространяват и предоставят на трети лица, освен при изпълнение на задължение, предвидено в закон.

(7) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите може да обменят или да разгласяват информация, представляваща професионална тайна, помежду си и с другите компетентни органи в предвидените от този закон случаи и в съответствие с правото на Европейския съюз.

Глава шеста

ЖАЛБИ НА КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛИ

Подаване на жалби

Чл. 41. (1) Лицата, обслужващи кредити, са длъжни във вътрешните правила за извършване на тяхната дейност да предвидят процедура за безвъзмездно подаване и разглеждане на жалби на кредитополучатели.

(2) Лицата, обслужващи кредити, предоставят в служебните си помещения на видимо място и на интернет страницата си ясна и четлива информация за процедурата за подаване и разглеждане на жалби.

(3) Лицата, обслужващи кредити, поддържат информация за получените от кредитополучатели жалби и за предприетите мерки по разглежданите жалби.

(4) Комисията за защита на потребителите оповестява публично на интернет страницата си процедура за подаване и разглеждане на жалби от потребители срещу купувачи на кредити, техни представители по чл. 38, срещу лица, обслужващи кредити, и техни външни изпълнители, като осигурява тяхното разглеждане в разумен срок.

(5) Българската народна банка оповестява публично на интернет страницата си процедура за подаване и разглеждане на жалби от кредитополучатели, с изключение на случаите по ал. 4, срещу купувачи на кредити, техни представители по чл. 38, срещу лица, обслужващи кредити, и техни външни изпълнители, като осигурява тяхното разглеждане в разумен срок.

*Глава седма***НАДЗОРНА РОЛЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ***Надзорни и контролни органи*

Чл. 42. (1) Българската народна банка упражнява надзор върху дейността на лицата, обслужващи кредити, и на техните външни изпълнители за спазване на този закон и на актовете по прилагането му, с изключение на случаите по ал. 3.

(2) Купувачите на кредити, съответно представителите на купувачи на кредити от трета държава, подлежат на контрол от Българската народна банка за спазване изискванията на чл. 17 – 20 и чл. 35 – 39, с изключение на случаите по ал. 3.

(3) Комисията за защита на потребителите упражнява контрол по спазването на чл. 17 – 19, 24, 27, 28, чл. 35, ал. 4, чл. 38, ал. 3, чл. 41, ал. 1 – 3 и актовете по прилагането им относно защита на потребителите, спрямо лицата, обслужващи кредити, външните изпълнители, купувачите на кредити и определените техни представители по чл. 38, когато е приложимо.

(4) Правомощията по ал. 1 и 2 се упражняват от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, или от оправомощени от него със заповед длъжностни лица.

(5) Контролът по ал. 3 се осъществява от председателя на Комисията за защита на потребителите или от оправомощени от него със заповед длъжностни лица.

(6) Българската народна банка, Комисията за защита на потребителите и оправомощените от тях длъжностни лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните и/или контролни правомощия, освен ако са действали умишлено.

(7) При упражняване на надзорни и/или контролни правомощия по този закон оправомощените длъжностни лица са длъжни да не допускат възникване на конфликт на интереси, при който надзорните и/или контролните им задължения влизат в противоречие с техните собствени интереси.

(8) Обработването на лични данни по този закон се осъществява при условията и по реда на Регламент (ЕС) 2016/679, на Закона за защита на личните данни и на Регламент (ЕС) 2018/1725. Комисията за защита на личните данни осъществява контрол за спазване изискванията на чл. 17, ал. 7, чл. 18, ал. 4, т. 9 – 13, чл. 20, ал. 3, чл. 31, ал. 4, чл. 33 и чл. 35, ал. 4.

(9) Лицата по този закон спазват приложимите насоки, приети от Европейския банков орган по прилагане на Директива (ЕС) 2021/2167, когато са техен адресат, и за които съответният компетентен орган е взел решение за тяхното прилагане.

Надзорни и контролни правомощия

Чл. 43. (1) При осъществяването на надзор и/или контрол Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите събират и получават информация, необходима за:

1. изпълнението на изискванията по този закон;
2. установяване на нарушения по този закон;
3. налагане на административни наказания и прилагане на принудителни административни и корективни мерки;
4. установяване на непрекъсваемостта на застрахователното покритие съгласно чл. 8, ал. 12.

(2) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите изискват, събират и получават информация по ал. 1 от:

1. лицата, обслужващи кредити, техните външни изпълнители, купувачите на кредити и от техните представители по чл. 38;
2. кредитните институции;
3. лицата, за които има съмнение, че извършват дейност като лице, обслужващо кредити, без издаден лиценз;
4. държавните органи, длъжностните лица, административни източници в администрацията на изпълнителната власт, организациите от публичния сектор, органите на статистиката и други организации;

5. кредитополучателите и други лица.

(3) По отношение на лицата по ал. 2, т. 1 – 3 Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите имат право:

1. на свободен достъп чрез оправомощени служители в служебните помещения и информационните системи, включително до счетоводната и оперативната им отчетност;

2. да изискват документи и да събират данни и информация във връзка с изпълнение на техните правомощия в 14-дневен срок, освен ако в искането не е посочен друг срок;

3. да извършват чрез оправомощени служители проверки на място на лицата, обслужващи кредити, на техни клонове и външни изпълнители.

(4) Българската народна банка извършва оценка на изпълнението на изискванията по чл. 8, ал. 11 от лицата, обслужващи кредити, чрез базиран на риска подход, като взема предвид становището на Комисията за защита на потребителите за спазване на изискванията на чл. 8, ал. 11, т. 7 и 8 относно защитата на правата на потребителите.

(5) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите определят обхвата на оценката по ал. 4, като вземат предвид размера, естеството, мащаба и сложността на дейността на съответното лице, обслужващо кредити.

(6) Българската народна банка уведомява компетентните органи на приемащата държава членка или на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и приемащата държава членка, за резултата от оценката по ал. 4, по искане на някой от изброените компетентни органи или по преценка за целесъобразност на Българската народна банка.

(7) Българската народна банка предоставя информация за наложените административни наказания и приложените принудителни административни и корективни мерки на компетентните органи на приемащата държава членка и когато е приложимо, на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и приемащата държава членка.

(8) Българската народна банка обменя информацията, необходима за извършване на оценката по ал. 4, с компетентните органи на приемащата държава членка и на държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от Република България и приемащата държава членка.

(9) Българската народна банка предоставя информацията по ал. 8 и в случаите, когато Република България е приемаща държава членка или държава, в която е отпуснат кредитът.

(10) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите имат право да изискват от лицата, обслужващи кредити, външните изпълнители, купувачите на кредити и представителите по чл. 38 да предприемат съвременни действия за привеждане на дейността им в съответствие с този закон и актовете по прилагането му, в случай на установяване на нарушения.

(11) Българската народна банка, Комисията за защита на потребителите и Комисията за защита на личните данни могат да извършват съвместни проверки за спазване изискванията на този закон.

(12) Органите на Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“, прокуратурата, както и останалите държавни органи и длъжностните лица са длъжни да оказват в рамките на своите правомощия съдействие на Българската народна банка, на Комисията за защита на потребителите и на техните служители при изпълнение на служебните им задължения и осъществяването на надзорните им и контролни правомощия.

Надзорно сътрудничество

Чл. 44. (1) При упражняването на своите надзорни правомощия Българската народна банка си сътрудничи с компетентните органи на:

1. държавата членка по произход, когато лицето, обслужващо кредити, е лицензирано в същата държава членка;

2. приемащата държава членка, когато лице, обслужващо кредит, получило лиценз от Българската народна банка, извършва дейност на територията на приемащата държава членка;

3. държавата членка, в която е отпуснат кредитът, когато е различна от т. 1 и 2.

(2) Българската народна банка може да обменя информация, необходима за целите на този закон и свързаните с него актове, с органите по ал. 1, както и с други органи на държавите членки, отговорни за спазване на законодателството в областта на защита на личните данни.

(3) При упражняването на своите надзорни правомощия Българската народна банка си сътрудничи с националните централни банки, както и с Европейския банков орган.

(4) Когато обменя информация с други компетентни органи по въпроси, свързани с осъществяване на надзора по този закон, при предоставянето на информацията Българската народна банка може да посочи, че тази информация ще се разкрива само с нейно изрично съгласие и ще се обменя единствено за целите, за които Българската народна банка е дала своето съгласие.

Надзорно сътрудничество с компетентен орган на трета държава

Чл. 45. При упражняване на надзорните си правомощия Българската народна банка може да сключва споразумения със съответните компетентни органи за надзор на лица, обслужващи кредити, на трети държави за сътрудничество и обмяна на информация на реципрочна основа при поемане на задължение за запазване на професионалната тайна.

Принудителни административни мерки

Чл. 46. (1) За предотвратяване и преустановяване на нарушения на разпоредбите на този закон и на актовете по прилагането му, както и на деяния, с които се заобикалят техните изисквания, за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях, за представяне на неверни и заблуждаващи данни, Управителният съвет на Българската народна банка по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“, може да прилага една или повече от следните принудителни административни мерки с оглед на характера и тежестта на нарушението на лице, обслужващо кредити, външните изпълнители, купувач на кредити и определените техни представители по чл. 38, когато е приложимо:

1. да дава задължителни предписания за предприемане на конкретни мерки в определен от него срок;
2. да спре използването и разпространението на документи, които не отговарят на изискванията на този закон и актовете по прилагането му;
3. да назначи за сметка на лицето, обслужващо кредити:
 - а) регистриран одитор;
 - б) външен независим експерт за извършването на оценка на управляваните вземания по необслужвани кредити;
 - в) външен независим експерт за извършване на оценка за спазване на изискванията по чл. 8, ал. 11 от лицето, обслужващо кредити, или на отделни негови функции;
4. да разпреди писмено освобождаването на член на управителния или контролния орган или на едно или повече лица, оправомощени да управляват и представляват лицето, обслужващо кредити;
5. да дава задължителни предписания за необходими промени в правилата и процедурите по чл. 8, ал. 11, т. 1 – 8, освен когато промените се отнасят до защитата на правата на потребителите;
6. да забрани сключването на нови договори за обслужване на вземания за определен период;
7. да свика общото събрание на акционерите или да насрочи заседание на управителния и надзорния съвет (съвета на директорите) на лице, обслужващо кредити, за вземане на решение за мерките, които трябва да бъдат предприети;
8. да забрани временно изплащането на дивиденди на лице, обслужващо кредити;
9. да спре изпълнението на решение или нареждане на управителните органи на лицето, обслужващо кредити, което се отнася до дейностите по обслужване на вземания, ако с него се нарушават изискванията на този закон и актовете по прилагането му;
10. да наложи временна забрана за изпълнение на функциите на член на управителния или контролния орган или на друго лице, оправомощено да управлява и/или да представлява лицето, обслужващо кредити;

11. да задължи лицето, обслужващо кредити, да ограничи своите оперативни разходи, включително като процент от общите нетни приходи, когато са нарушени изискванията на чл. 8, ал. 6 или съществува непосредствена опасност от нарушаването им;

12. да задължи лицето, обслужващо кредити, да прекрати договорните си отношения с купувач на кредити по чл. 36, ако те не отговарят на предвидените в този закон изисквания или не изпълняват задълженията, възложени им с този закон или с актовете по прилагането му;

13. да забрани или ограничи дейността на лицето, обслужващо кредити в друга държава;

14. да ограничи дейността на лицето, обслужващо кредити, като му забрани да извършва определени сделки, дейности и/или операции;

15. да отнеме лиценз на лице, обслужващо кредити, за извършване на дейност по обслужване на вземания.

(2) Комисията за защита на потребителите може да прилага предвидените административни мерки по ал. 1, т. 14 спрямо лицата, обслужващи кредити, и мерките по ал. 1, т. 1, 2 и 5 спрямо лицата, обслужващи кредити, външните изпълнители, купувачите на кредити и определените техни представители по чл. 38, когато е приложимо, за предотвратяване и преустановяване на нарушения на този закон и на актовете по прилагането му, относно защитата на потребителите, както и на деяния, с които се заобикалят законовите изисквания, за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях и за представяне на неверни и заблуждаващи данни.

(3) Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите могат да информират обществеността за приложени мерки по ал. 1 и 2 или за дейност, която застрашава интересите на кредитополучателите и купувачите на кредити.

(4) Мерките по ал. 1 се прилагат спрямо лицата, обслужващи кредити, техните служители, лицата на ръководна длъжност в лицето, обслужващо кредити, или лица, упълномощени да сключват договори с купувачи на кредити или външни изпълнители. Мерките по ал. 1, т. 1 могат да се прилагат и относно лица, които осъществяват дейност без лиценз, който се изисква по този закон.

(5) С акта, с който се налага принудителна административна мярка, се определя подходящ срок за изпълнението ѝ. Принудителните административни мерки се прилагат до отстраняване на нарушенията.

(6) Мерките по ал. 1 се прилагат и в случаите на нарушение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/2083.

(7) Редът и начинът за назначаване на лицата по ал. 1, т. 3 и изискванията към тях се определят с наредба на Българската народна банка.

Изисквания към определянето на мерките

Чл. 47. Предприетите от Българската народна банка и от Комисията за защита на потребителите мерки по тази глава трябва да са пропорционални на сериозността на риска, който съдържа дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

Право на възражение

Чл. 48. (1) Преди прилагането на мярката по чл. 46 Българската народна банка, съответно Комисията за защита на потребителите предоставят възможност на адресата на мярката да представи своите възражения в срок 5 работни дни от уведомяването.

(2) Българската народна банка, съответно Комисията за защита на потребителите могат да не приложат ал. 1, когато е необходимо неотложно прилагане на мярка по чл. 46.

Индивидуални административни актове

Чл. 49. (1) Индивидуалните административни актове по този закон се издават от Управителния съвет на Българската народна банка по предложение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“, а в случаите по чл. 46, ал. 2 – от председателя на Комисията за защита на потребителите.

(2) Административните актове на Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите се мотивират и подлежат на незабавно изпълнение.

(3) Административните актове по този закон се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис или чрез електронна поща или факс, ако страната е посочила такива, или чрез връчване с препоръчано писмо с обратна разписка. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва на постоянния адрес на лицето, ако то е физическо лице, или по неговото седалище и адрес на управление, ако то е юридическо лице.

(5) Когато административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 4 начини, той се смята за връчен с поставянето му на публично достъпно място в сградата на Българската народна банка или на Комисията за защита на потребителите. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на подуправителя, ръководещ управление „Банково“, или определени със заповед на председателя на Комисията за защита на потребителите.

(6) При прилагането на принудителни административни мерки от Българската народна банка чл. 26 от Административнопроцесуалния кодекс не се прилага.

*Глава оста***АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ***Отговорност за нарушения*

Чл. 50. (1) Който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон, актовете по прилагането му и актовете по прилагане на Директива (ЕС) 2021/2167, извън случаите по чл. 51 – 56, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер от 2000 до 10 000 лв., а при повторно нарушение – от 10 000 до 20 000 лв.

(2) Ако нарушителят по ал. 1 е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 60 000 лв.

Отговорност за извършване на дейност без лиценз

Чл. 51. Който извърши или допусне извършването на дейност по обслужване на кредити по този закон без лиценз, се наказва с глоба от 10 000 до 20 000 лв. за физическите лица, а при повторно нарушение – от 20 000 до 40 000 лв. Ако нарушителят е едноличен търговец или юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 200 000 до по-голямата сума между 5 000 000 лв. и 5 на сто от общия годишен оборот на лицето съгласно последния му годишен финансов отчет, одобрен от управителния му орган, а при повторно нарушение – имуществена санкция от 400 000 лв. до по-голямата сума между 5 000 000 лв. и 5 на сто от общия годишен оборот на лицето съгласно последния му годишен финансов отчет, одобрен от управителния му орган.

Отговорност за нарушения на лица, обслужващи кредити

Чл. 52. (1) На лице, обслужващо кредити, което сключва договори за възлагане на дейности на външни изпълнители в нарушение на изискванията на чл. 16, ал. 3, се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 40 000 лв.

(2) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на чл. 16, ал. 4 – 7 или чл. 20, за всяко установено нарушение се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв., а при повторно нарушение – от 10 000 до 20 000 лв.

(3) На лице, обслужващо кредити, което не прилага подходяща политика съгласно изискването на чл. 8, ал. 11, т. 7, осигуряваща съответствие с правилата за защита, справедливо и етично третиране

на кредитополучателите, които не са потребители, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(4) На лице, обслужващо кредити, което не поддържа вътрешни процедури за регистриране и разглеждане на жалби от кредитополучатели, които не са потребители, съгласно чл. 8, ал. 11, т. 8 или извърши нарушение на чл. 41, ал. 1 – 3 по отношение на кредитополучатели, които не са потребители, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(5) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на изискванията по чл. 8, ал. 15 или на изискванията по чл. 12, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(6) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на изискванията на чл. 17, по отношение на кредитополучател, който не е потребител, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(7) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на изискванията по чл. 36, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 80 000 лв.

(8) На лице, обслужващо кредити, което наруши изискванията по чл. 8, ал. 8 и ал. 11, т. 3 – 6, се налага имуществена санкция в размер от 40 000 до 60 000 лв., а при повторно нарушение – от 80 000 до 120 000 лв.

(9) На лице, обслужващо кредити, което наруши изискванията по чл. 13, се налага имуществена санкция в размер от 50 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

(10) На лице, обслужващо кредити, което извършва дейност в приемаща държава членка, което получава и държи средства от кредитополучатели, когато това не е разрешено в приемащата държава, се налага имуществена санкция в размер от 50 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

(11) На лице, обслужващо кредити, което не изпълни приложена от Българската народна банка принудителна административна мярка, се налага имуществена санкция в размер от 50 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение – от 100 000 до 200 000 лв.

(12) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на чл. 18, в случаите, когато е определено от купувач на кредити, да извършва дейности по обслужване на необслужвани вземания по кредити, когато кредитополучателите не са потребители, се налага имуществена санкция в размер от 4000 до 20 000 лв., а при повторно нарушение – от 8000 до 40 000 лв.

(13) На лице, обслужващо кредити, което извърши нарушение на чл. 37 и 39, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 100 000 лв.

(14) Разпоредбите на ал. 1 – 11 се прилагат и когато лице, обслужващо кредити, лицензирано в Република България, извършва дейност по обслужване на кредити на територията на приемаща държава членка.

Отговорност за нарушения на купувачите на кредити

Чл. 53. (1) На купувач на кредити и/или на неговия представител по чл. 38, когато извърши нарушение на чл. 17 и кредитополучателите не са потребители, се налага глоба в размер от 5000 до 20 000 лв., съответно имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв. При повторно извършено нарушение се налага глоба в размер от 10 000 до 40 000 лв., съответно имуществена санкция в размер от 40 000 до 100 000 лв.

(2) На купувач на кредити и/или на неговия представител по чл. 38, когато извърши нарушение на чл. 36 – 39, се налага глоба в размер от 5000 до 20 000 лв., съответно имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв. При повторно извършено нарушение се налага глоба в размер от 10 000 до 40 000 лв., съответно имуществена санкция в размер от 40 000 до 100 000 лв.

(3) На купувач на кредити, който извършва дейност по чл. 6, ал. 2, без да сключи договор за обслужване на вземания с кредитна институция или лице, обслужващо кредити, по отношение на

договори, сключени с потребители, с изключение на случаите по чл. 35, ал. 2, се налага глоба в размер от 50 000 лв. до по-голямата сума между 200 000 лв. и 10 на сто от стойността на вземанията по договорите, съответно имуществена санкция в размер от 200 000 лв. до по-голямата сума между 800 000 лв. или 20 на сто от стойността на вземанията по договорите, за които е нарушението. При повторно извършено нарушение се налага глоба в размер от 100 000 лв. до по-голямата сума между 200 000 лв. и 10 на сто от стойността на вземанията по договорите, за които е нарушението, съответно имуществена санкция в размер от 400 000 лв. до по-голямата сума между 800 000 лв. или 20 на сто от стойността на вземанията, за които е нарушението.

(4) На представител по чл. 38, който извършва дейност по чл. 6, ал. 2, без да сключи договор за обслужване на вземания с кредитна институция или лице, обслужващо кредити, по отношение на договори, сключени с потребители, или с лица, упражняващи свободни професии, или с микро-, малки и средни предприятия, по смисъла на чл. 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО, с изключение на случаите по чл. 38, ал. 5, се налага глоба в размер от 50 000 лв. до по-голямата сума между 200 000 лв. и 10 на сто от стойността на вземанията по договорите, съответно имуществена санкция в размер от 200 000 лв. до по-голямата сума между 800 000 лв. или 20 на сто от стойността на вземанията по договорите, за които е нарушението. При повторно извършено нарушение се налага глоба в размер от 100 000 лв. до по-голямата сума между 200 000 лв. и 10 на сто от стойността на вземанията по договорите, за които е нарушението, съответно имуществена санкция в размер от 400 000 лв. до по-голямата сума между 800 000 лв. или 20 на сто от стойността на вземанията по договорите, за които е нарушението.

Имуществени санкции за кредитните институции

Чл. 54. (1) На кредитна институция се налага имуществена санкция в размер от 4000 до 20 000 лв., когато:

1. извърши нарушение на чл. 18 и е определена от купувач на кредити да извършва дейности по обслужване на вземания по необслужвани кредити, когато кредитополучателите не са потребители;
2. не предоставя на купувач на кредити необходимата информация относно прехвърляните вземания, включително наличието и видовете обезпечения съгласно чл. 31, ал. 2 – 4;
3. не предоставя информация на Българската народна банка съгласно изискванията на чл. 31, ал. 5 – 7.

(2) При повторно извършено нарушение по ал. 1 на кредитната институция се налага имуществена санкция в размер от 8000 до 40 000 лв.

(3) На кредитна институция, която извърши нарушение на чл. 37 и 39, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение – от 40 000 до 100 000 лв.

Отговорност за нарушения на външните изпълнители

Чл. 55. Външен изпълнител, определен да извършва дейности по обслужване на вземания, който извърши системно нарушение на изискванията на този закон или на актовете по прилагането му, се наказва с глоба в размер от 2000 до 10 000 лв., а когато нарушителят е юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 5000 до 20 000 лв.

Глоби и имуществени санкции за нарушения на правилата за защита на потребителите

Чл. 56. (1) На лице, обслужващо кредити, се налага имуществена санкция, когато:

1. не прилага политика съгласно изискването на чл. 8, ал. 11, т. 7, осигуряваща съответствие с правилата за защита, справедливо и етично третиране на потребителите, в размер от 20 000 до 40 000 лв.;
2. не поддържа вътрешни процедури за регистриране и разглеждане на жалби от потребители, съгласно чл. 8, ал. 11, т. 8 в размер от 20 000 до 40 000 лв.

(2) На лице, обслужващо кредити, купувач на кредити, представител в случаите на чл. 38, външен изпълнител и на кредитни институции, което наруши изискванията за защита на потребителите на чл. 17 – 19, 24, 27, 28, чл. 35, ал. 4, чл. 38, ал. 3 и чл. 41, ал. 1 – 3, се налага глоба в размер от 2000 до 10 000 лв., съответно имуществена санкция в размер от 5000 до 20 000 лв.

Ръководни принципи при определяне на санкции

Чл. 57. (1) При упражняване на своето правомощие за налагане на санкции и глоби Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите се ръководят от принципите на ефективност и пропорционалност, като вземат предвид сериозността на нарушенията с цел постигане на възпиращ ефект.

(2) При определяне на вида и размера на административните наказания, както и за оценка на принципа за пропорционалност се вземат предвид:

1. тежестта и продължителността на нарушението;
2. до каква степен лицето, извършило нарушение по този закон и актовете по прилагането му, е отговорно за нарушението;
3. финансовото състояние на лицето, извършило нарушение по този закон и актовете по прилагането му, включително годишният оборот, ако нарушителят е юридическо лице, или годишният доход, ако нарушителят е физическо лице;
4. размерът на постигнатия благоприятен финансов резултат от лицето, извършило нарушение по този закон и актовете по прилагането му, доколкото този резултат може да бъде определен;
5. загубите, понесени от трети лица в резултат на нарушението, доколкото може да бъдат определени;
6. доколко отговорното за нарушението лице оказва съдействие на компетентните органи;
7. предишни нарушения на лицето по този закон и актовете по прилагането му;
8. действителните или потенциалните системни последици от нарушението;
9. други обстоятелства относно лицето, извършило нарушението по този закон и актовете по прилагането му, които може да бъдат основание за увеличаване или намаляване на санкцията.

Издаване и обжалване на наказателни постановления

Чл. 58. (1) Актовете за установяване на нарушения по чл. 50 – 55 се съставят от оправомощени от подуправителя на Българската народна банка, ръководещ управление „Банково“, лица, а наказателните постановления се издават от подуправителя на Българската народна банка, ръководещ управление „Банково“, или от оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Актовете за установяване на нарушения по чл. 56 се съставят от оправомощени от председателя на Комисията за защита на потребителите лица, а наказателните постановления се издават от председателя на Комисията за защита на потребителите или от оправомощени от него длъжностни лица.

(3) Актовете за установяване на нарушения по ал. 1 и 2 се съставят в срок до 6 месеца от деня, в който нарушителят е открит, но не по-късно от 5 години от извършване на нарушението.

(4) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания. Лихва при неизпълнение

Лихва при неизпълнение

Чл. 59. Лице, което в срок един месец от влизането в сила на наказателно постановление не плати наложената му имуществена санкция, дължи лихва в размер на законната лихва за периода от датата, следваща датата на изтичането на едномесечния срок, до датата на плащането.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Външен изпълнител“ е трето лице, на което лице, обслужващо кредити, е възложило изпълнението на една или повече от дейностите по обслужване на вземания.
2. „Длъжности с ръководни функции“ са:

а) членовете на посочения в закон, устав или в друг устройствен акт управителен, управително-изпълнителен или контролен орган на юридическо лице;

б) прокуристите;

в) длъжностите, които според вътрешната структура на институцията или друго лице включват изпълнение на функции по ръководство и контрол на структурни звена, имащи пряко отношение към осъществяване на основната дейност и функциите на институцията или към основния предмет на дейност на дружеството или лицето.

3. „Договор за кредит“ е договор, първоначално предоставен, изменен или заменен от кредитна институция, която предоставя кредит под формата на заем, разсрочено плащане или друга форма на финансиране.

4. „Договор за обслужване на вземания“ е писмен договор, сключен между купувач на кредит и лице, обслужващо кредити, относно дейностите, които лицето, обслужващо кредити, ще извършва от името на купувача на кредити.

5. „Държава членка“ е държава – членка на Европейския съюз, или друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

6. „Държава членка по произход“ е:

а) по отношение на лицата, обслужващи кредити – държавата членка, в която се намират седалището и адресът на управление на лицето, обслужващо кредити, а когато съгласно съответното национално законодателство то няма седалище – държавата членка, в която се намира неговото централно управление;

б) по отношение на купувача на кредит – държавата членка, в която е постоянният адрес на купувача на кредити или на неговия представител – когато те са физически лица, или държавата членка, в която са седалището и адресът на управление на купувача на кредити или неговия представител – когато те са юридически лица.

7. „Корективни мерки“ са инструкции и указания по отношение на дейността на лице, обслужващо кредити.

8. „Кредитна институция“ е институция по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

9. „Кредитополучател“ е физическо или юридическо лице, което е сключило договор за кредит с кредитна институция, включително с нейния универсален или частен правопреемник.

10. „Кредитор“ е кредитна институция, която предоставя кредити, или купувач на кредит.

11. „Маловажен случай“ е маловажен случай по смисъла на Закона за административните нарушения и наказания.

12. „Необслужван кредит“ е договор за кредит, който се класифицира като необслужвана експозиция в съответствие с чл. 47а от Регламент (ЕС) № 575/2013.

13. „Повторно нарушение“ е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което е наложено наказание за същото по вид нарушение.

14. „Потребител“ е физическо лице, което при договори за кредит, попадащи в приложното поле на този закон, действа извън рамките на своята търговска, стопанска или професионална дейност.

15. „Приемаща държава членка“ е държава членка, различна от държавата членка по произход, в която лицето, обслужващо кредити, има клон или извършва дейности по обслужване на вземания и в която кредитополучателят има обичайно пребиваване или в която се намира неговото седалище или, ако няма седалище съгласно националното му право – държавата членка, в която се намира централното му управление.

16. „Системни нарушения“ са три или повече административни нарушения на този закон и/или на актовете по прилагането му, извършени в продължение на една година, или три и повече административни нарушения от един и същ вид, извършени в продължение на три последователни години.

§ 2. Законът:

1. въвежда изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 г. относно лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС (ОВ, L 438/1 от 8 декември 2021 г.);

2. предвижда мерки по прилагането на Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/2083 на Комисията от 26 септември 2023 г. за определяне на технически стандарти за изпълнение за прилагането на чл. 16, параграф 1 от Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на образците, които кредитните институции трябва да използват, за да предоставят на купувачите информация относно своите кредитни експозиции в банковия портфейл (ОВ, L 241/21 от 29 септември 2023 г.).

§ 3. В случаите, когато лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, включително алтернативните инвестиционни фондове, чието управление не е възложено на различно от тях лице по смисъла на Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране, както и дружество със специална инвестиционна цел и дружество за секюритизация по смисъла на Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация, придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция, в рамките на своята търговска дейност, за тях се прилагат разпоредбите на този закон.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. (1) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон лицата, които извършват една или повече от дейностите по чл. 6, ал. 2, могат да продължат да извършват дейността си без издаден лиценз, като в същия срок подават заявление за издаването на лиценз по чл. 9.

(2) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон лицата, които до влизането му в сила купуват необслужвани кредити, привеждат дейността си по отношение на всички вземания, попадащи в обхвата на този закон, в съответствие с него и с актовете по прилагането му и представят в Българската народна банка информация за придобитите, съответно прехвърлени, вземания по необслужвани кредити и за договорите, сключени с лица, обслужващи кредити.

(3) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон лицата, които извършват една или повече от дейностите, посочени в чл. 6, ал. 2, включени в информационната система по чл. 56, ал. 1 от Закона за кредитните институции на основание на чл. 3а от същия закон и подали заявление за лиценз по чл. 9, подават и получават информация от системата до издаването на лиценз или отказ по чл. 11.

(4) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон кредитните институции привеждат дейността си в съответствие с него и с актовете по неговото прилагане и представят в Българската народна банка информация за прехвърлените вземания по необслужвани кредити.

(5) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон купувачите на кредити по ал. 2 подават заявление и документи съгласно наредбата по чл. 56, ал. 4 от Закона за кредитните институции за включване в информационната система по чл. 56, ал. 1 от същия закон.

§ 5. (1) Дружествата със специална инвестиционна цел, инвестиращи във вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция, могат да продължат да извършват дейностите по обслужване на придобитите вземания в срок до шест месеца от влизането в сила на този закон.

(2) Параграф 4, ал. 2 се прилага съответно за дружествата по ал. 1.

§ 6. Управителният съвет на Българската народна банка приема подзаконовите нормативни актове по прилагането на този закон в 5-месечен срок от влизането му в сила.

§ 7. Образците за данни по чл. 34, ал. 1 се използват за сделки, свързани с кредити, отпуснати на или след 1 юли 2018 г., които са класифицирани като необслужвани след 28 декември 2021 г. За кредити, отпуснати между 1 юли 2018 г. и датата на влизане в сила на този закон, кредитните институции попълват образеца за данни с информацията, с която разполагат.

§ 8. В Закона за кредитните институции (обн., ДВ, бр. 59 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 105 от 2006 г., бр. 52, 59 и 109 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 44, 93 и 95 от 2009 г., бр. 94 и 101 от 2010 г., бр. 77

и 105 от 2011 г., бр. 38 и 44 от 2012 г., бр. 52, 70 и 109 от 2013 г., бр. 22, 27, 35 и 53 от 2014 г., бр. 14, 22, 50, 62 и 94 от 2015 г., бр. 33, 59, 62, 81, 95 и 98 от 2016 г., бр. 63, 97 и 103 от 2017 г., бр. 7, 15, 16, 20, 22, 51, 77, 98 и 106 от 2018 г., бр. 37, 42, 83, 94 и 96 от 2019 г., бр. 11, 13, 14, 18 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 25 и 51 от 2022 г., бр. 65, 66, 84 и 85 от 2023 г. и бр. 13, 70 и 79 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 3а, ал. 1 след думите „във връзка с кредити“ се добавя „извън такива, които попадат в приложното поле на Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити“.

2. В чл. 56:

а) в ал. 1 се създава т. 5:

„5. купувачите на кредити по чл. 7 от Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, които придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции.“;

б) алинея 2 се изменя така:

„(2) Институциите по ал. 1, т. 1 – 3 и 5, доставчиците на услуги за колективно финансиране по ал. 1, т. 4 и лицата, обслужващи кредити, лицензирани по чл. 9 от Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, са длъжни да предоставят информация в сроковете и съгласно изискванията, определени в наредбата по ал. 4. Институциите и лицата по изречение първо имат право да получават информация от системата. Българската народна банка не носи отговорност за вреди във връзка със съхраняваната в системата информация, предоставяна от институциите и лицата по изречение първо.“

3. В чл. 56а:

а) в ал. 2, в изречение първо накрая се добавя „и съгласно изискванията, установени в наредбата по ал. 8“;

б) в ал. 3, т. 10 накрая се поставя запетая и се добавя „т. 1 – 3“.

4. Създава се чл. 152г¹:

„Чл. 152г¹. (1) За извършване или допускане извършването на нарушение на чл. 56, ал. 2 и чл. 56а, ал. 2 се налага:

1. глоба в размер от 2000 до 10 000 лв.;

2. имуществена санкция в размер от 50 000 до 200 000 лв. – когато нарушителят е банка или клон на банка, извършваща дейност на територията на Република България;

3. имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв. – когато нарушителят е юридическо лице, различно от банка или клон на банка, извършваща дейност на територията на Република България.

(2) За повторно извършено нарушение по ал. 1 се налага глоба в размер от 4000 до 20 000 лв., имуществена санкция в размер от 100 000 до 200 000 лв. – когато нарушителят е лице по ал. 1, т. 2, или имуществена санкция в размер от 40 000 до 100 000 лв. – когато нарушителят е лице по ал. 1, т. 3.

(3) При неизпълнение на други задължения по чл. 56 и чл. 56а или на нормативните актове по прилагането им се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв., съответно имуществена санкция от 5000 до 10 000 лв.“

5. В глава петнадесета се създава чл. 154:

„Чл. 154. (1) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 152г¹ се съставят от длъжностни лица, оправомощени от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, в срок 5 години от деня на нарушението, а в случаите на продължено нарушение – в срок 5 години от деня, в който нарушението е преустановено.

(2) Наказателните постановления по ал. 1 се издават от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, или от оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Съставянето на актовете по ал. 1, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления по ал. 2 се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.“

§ 9. В Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 46 от 1997 г.; изм., бр. 49 и 153 от 1998 г., бр. 20 и 54 от 1999 г., бр. 109 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 10 и 39 от 2005 г., бр. 37, 59 и 108 от 2006 г.,

бр. 52 и 59 от 2007 г., бр. 24, 42 и 44 от 2009 г., бр. 97 и 101 от 2010 г., бр. 48 и 62 от 2015 г., бр. 51 и 59 от 2016 г., бр. 97 и 103 от 2017 г., бр. 7, 20 и 106 от 2018 г., бр. 37 и 83 от 2019 г., бр. 13 и 14 от 2020 г., бр. 12 от 2021 г., бр. 25 и 104 от 2022 г., бр. 84 от 2023 г. и бр. 13 и 29 от 2024 г.) в чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 21:

„21. издава, отказва издаване и отнема лиценз на лица, обслужващи кредити, при условия и по ред, определени със Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, и прилага предвидените в него принудителни административни мерки.“

2. Досегашната т. 21 става т. 22.

§ 10. В Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 2024 г.; изм., бр. 26 от 2025 г.) в чл. 17 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 26:

„26. издава, отказва издаване и отнема лиценз на лица, обслужващи кредити, при условия и по ред, определени със Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, и прилага предвидените в него принудителни административни мерки.“

2. Досегашната т. 26 става т. 27.

3. Досегашната т. 27 става т. 28.

§ 11. В Закона за потребителския кредит (обн., ДВ, бр. 18 от 2010 г.; изм., бр. 58 от 2010 г., бр. 91 от 2012 г., бр. 30 от 2013 г., бр. 35 и 61 от 2014 г., бр. 14 и 57 от 2015 г., бр. 59 от 2016 г., бр. 20 и 51 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 104 от 2020 г. и бр. 41 и 70 от 2024 г.) се правят следните допълнения:

1. Създава се чл. 14а:

„Чл. 14а. Преди условията на договора за кредит да бъдат променени, кредиторът предоставя на потребителя на хартиен или на друг траен носител нов погасителен план, отразяващ промяната, както и следната информация:

1. ясно описание на предложените промени и, когато е приложимо, на необходимостта от съгласие на потребителя, или на промените, направени по силата на закона;

2. сроковете за прилагането на промените по т. 1;

3. начините за подаване на жалба или възражение от потребителите във връзка с промените по т. 1;

4. срока за подаване на жалба или възражение;

5. . наименование и адрес на компетентния орган, до който потребителят може да подаде жалба.“

2. В глава единадесета се създава чл. 32а:

„Чл. 32а. (1) Кредиторите приемат и прилагат правила, политики и процедури за работа с потребители със затруднения при погасяване на кредити, които включват и ранни показатели, че е възможно потребителят да изпадне в затруднение при погасяване на кредита.

(2) Когато кредитор установи, че потребител има затруднения при погасяване на кредита, той предприема своевременно действия да се свърже с потребителя, поръчителя и солидарния длъжник и да установи характера на затрудненията.

(3) Кредиторът предоставя на потребителя, поръчителя и солидарния длъжник своевременно информация за:

1. броя на плащанията, които са просрочени или частично погасени, и общия размер на просрочената сума;

2. общия размер на непогасената част от общата сума, дължима от потребителя;

3. размера на обезщетението за забава за просрочените плащания;

4. последиците за потребителя при просрочие на вноските.

(4) Преди пристъпване към принудително изпълнение в разумен срок, като вземат предвид конкретните обстоятелства, довели до затруднения, кредиторите прилагат, когато е целесъобразно, мерки за реструктуриране. Такива мерки за реструктуриране отчитат положението на потребителя и се състоят най-малко от:

1. пълно или частично рефинансиране на договора за кредит;

2. промяна на съществуващите условия на договора за кредит, включително за:

- а) удължаване на срока на договора за кредит;
- б) промяна на вида на договора за кредит;
- в) разсрочване на плащането на всички или на част от вноските за погасяване за даден период;
- г) промяна на лихвения процент;
- д) предлагане на гратисен период;
- е) частични плащания;
- ж) конвертиране на валута;
- з) частично опрощаване и консолидиране на дълга.“

3. В чл. 45, ал. 1 думите „чл. 10, чл. 11“ се заменят с „10, 11, 14а“, а след думите „чл. 29, ал. 1“ се поставя запетая и се добавя „чл. 32а“.

§ 12. В Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (обн., ДВ, бр. 59 от 2016 г.; изм., бр. 97 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г., бр. 20 и 51 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 65 и 85 от 2023 г. и бр. 41 и 70 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 28 ал. 6 се отменя.

2. В глава шеста се създава чл. 28а:

„Чл. 28а. Преди условията на договора за кредит да бъдат променени, кредиторът предоставя на потребителя на хартиен или на друг траен носител нов погасителен план, отразяващ промяната, както и следната информация:

1. ясно описание на предложените промени и, когато е приложимо, необходимостта от съгласие на потребителя, или за промените, направени по силата на закона;

2. сроковете за прилагането на промените по т. 1;

3. начините за подаване на жалба или възражение от потребителите във връзка с промените по т. 1;

4. срока за подаване на жалба или възражение;

5. наименование и адрес на компетентния орган, до който потребителят може да подаде жалба.“

3. В чл. 46:

а) в ал. 1 след думата „правила“ се поставя запетая и се добавя „политики и процедури“;

б) алинея 4 се изменя така:

„(4) Преди пристъпване към принудително изпълнение в разумен срок, като вземат предвид конкретните обстоятелства, довели до затруднения, кредиторите прилагат, когато е целесъобразно, мерки за реструктуриране. Такива мерки за реструктуриране отчитат положението на потребителя и се състоят най-малко от:

1. пълно или частично рефинансиране на договора за кредит;

2. промяна на съществуващите условия на договора за кредит, което може да включва наред с другото:

- а) удължаване на срока на договора за кредит;
- б) промяна на вида на договора за кредит;
- в) разсрочване на плащането на всички или на част от вноските за погасяване за даден период;
- г) промяна на лихвения процент;
- д) предлагане на гратисен период;
- е) частични плащания;
- ж) конвертиране на валута;
- з) частично опрощаване и консолидиране на дълга.“

4. В чл. 69:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

„(2) Българската народна банка може да дава препоръки във връзка с дейността по предоставяне на кредити на потребители с оглед на осигуряване спазването на изискванията по глава пета и чл. 47 – 49 от закона.“

5. В чл. 71 след думите „установи, че“ се добавя „кредитор с действие или бездействие нарушава чл. 13 – 19, 47 – 49, както и че“.

6. В чл. 80, ал. 1 думите „и 69“ се заменят с „и чл. 69, ал. 1“.

7. В чл. 83 се създава ал. 4:

„(4) Българската народна банка може да публикува на официалната си интернет страница информация за издадените от нея наказателни постановления, влезли в сила, с които са наложени наказания за нарушения на закона и на актовете по прилагането му, включително за нарушението, нарушителя и размера на санкцията.“

§ 13. В Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация (обн., ДВ, бр. 21 от 2021 г.; изм., бр. 25 и 51 от 2022 г. и бр. 70 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 27 се създава ал. 14:

„(14) Дружеството със специална инвестиционна цел, инвестиращо във вземания, не може да осъществява пряко дейностите по обслужване на вземания по необслужвани кредити, предоставени на потребители от кредитна институция. В тези случаи се прилага Законът за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити.“

2. Създава се чл. 53а:

„Дейности по обслужване на вземания

Чл. 53а. Дружеството за секюритизация не може да осъществява пряко дейностите по обслужване на вземания по необслужвани кредити, предоставени на потребители от кредитна институция. В тези случаи се прилага Законът за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити.“

§ 14. В Закона за мерките срещу изпирането на пари (обн., ДВ, бр. 27 от 2018 г.; изм., бр. 94 от 2018 г., бр. 17, 34, 37, 42 и 94 от 2019 г., бр. 18 и 69 от 2020 г., бр. 7, 17 и 21 от 2021 г., бр. 25 и 32 от 2022 г., бр. 60, 82 и 84 от 2023 г. и бр. 70 от 2024 г.) в чл. 4 се създават т. 41 и 42:

„41. лицата, обслужващи кредити, по смисъла на Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити;

42. купувачите на кредити по смисъла на Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити.“

§ 15. В Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 55 от 2003 г.; попр., бр. 59 от 2003 г.; изм., бр. 107 от 2003 г., бр. 39 и 52 от 2004 г., бр. 31 и 87 от 2005 г., бр. 24, 38 и 59 от 2006 г., бр. 11 и 41 от 2007 г., бр. 16 от 2008 г., бр. 23, 36, 44 и 87 от 2009 г., бр. 25, 59, 73 и 77 от 2010 г., бр. 39 и 92 от 2011 г., бр. 26, 53 и 82 от 2012 г., бр. 109 от 2013 г., бр. 47 и 57 от 2015 г., бр. 103 от 2017 г., бр. 15, 77 и 101 от 2018 г., бр. 17, 24, 83 и 101 от 2019 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 25 и 51 от 2022 г., бр. 8 и 80 от 2023 г. и бр. 23 от 2024 г.) в приложението към чл. 9, ал. 1, т. 2, в т. 1 думите „както и“ се заличават, а след думата „системи“ се поставя запетая и се добавя „както и дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитна институция“.

§ 16. В Закона за административните нарушения и наказания (обн., ДВ, бр. 92 от 1969 г.; изм., бр. 54 от 1978 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 28 и 101 от 1983 г., бр. 89 от 1986 г., бр. 24 от 1987 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 105 от 1991 г., бр. 59 от 1992 г., бр. 102 от 1995 г., бр. 12 и 110 от 1996 г., бр. 11, 15, 59, 85 и 89 от 1998 г., бр. 51, 67 и 114 от 1999 г., бр. 92 от 2000 г., бр. 25, 61 и 101 от 2002 г., бр. 96 от 2004 г., бр. 39 и 79 от 2005 г., бр. 30, 33, 69 и 108 от 2006 г., бр. 51, 59 и 97 от 2007 г., бр. 12, 27 и 32 от 2009 г., бр. 10, 33, 39, 60 и 77 от 2011 г., бр. 19, 54 и 77 от 2012 г., бр. 17 от 2013 г., бр. 98 и 107 от 2014 г., бр. 81 от 2015 г., бр. 76 и 101 от 2016 г., бр. 63 и 101 от 2017 г., бр. 20 и 38 от 2018 г., бр. 83 и 94 от 2019 г., бр. 13 и 109 от 2020 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 25 и 51 от 2022 г., бр. 80, 84 и 106 от 2023 г. и бр. 39 и 79 от 2024 г.) в чл. 34, ал. 2 след думите „Закона за платежните услуги и платежните системи“ се поставя запетая и се добавя „Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити“.

§ 17. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“ с изключение на § 10, който влиза в сила от датата, определена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за

функционирането на Европейския съюз и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.